

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
ככתבם וכלשונם מותר הספרים הקדושים

פנחס

זהר המבא
הפטר והפכוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מצלי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישראל

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

פנחס

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
יש דבור מהבעל שם טוב הקדוש זיע"א ועכ"י -
כְּשֶׁבָּאִים לְמִידַת הַבְּטָחוֹן כֹּל אֶחָד יִבְחִין אֶצְלוֹ כַּמָּה
אֲמוּנָה יֵשׁ לוֹ, וְכַפִּי הָאֲמוּנָה יְכוּל לְהִיּוֹת הַבְּטָחוֹן, וְכֵאֲשֶׁר
הָאֲמוּנָה הִיא גְדוּלָה יְכוּל לְהִיּוֹת הַבְּטָחוֹן גְּדוֹל עַד
שֶׁאֲפִילוֹ יוֹשֵׁב בְּקֶרֶן זְוִית מְזַמֵּין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פְּרֻנְסָה
בְּהַרְחֵבָה

(אביר יעקב)

אוצר פניני החסידות

- א **רמתיים צופים** | קדשת כל הרגלים בשבת פנחס
- א **לב שמחה** | בכת שבת פרשת פנחס אפטר להיות שמור בקדשה
- א **שער יששכר** | שבתות בין המצרים כנגד שלש רגלים
- א **בית אהרן** | טעם קריאת פרשת פנחס בימי בין המצרים | ימים אלו הם למעלה מהזמן והטבע ומפני מעלתם הם בהסתר
- א **אמרי נעם** | פנחס המתקן את הדינים הקשים של ימי בין המצרים שנתעוררו על ידי בלעם
- ב **דברי בינה** | טעם קריאת פרשת פנחס האוצרת בתוכה את קדשת המועדים בימי בין המצרים
- ג **דעת משה** | פרשת המועדים נקראת בימי בין המצרים להראות על אורות הסמויים בהם
- ג **פתוחי חותם** | 'פינחס' אותיות 'פני חס' ולכן גם הקב"ה חס על פניו
- ד **אמונת ישראל** | באור ענין 'פנחס זה אליהו' | יסודות באמונה תמימה בהנהגת הבורא בכל מצב ועדן
- ד **חתם סופר** | יש להתאמץ ולהתלהב למצוה באותה מדה שהרשעים משתדלים לעברה
- ה **פתוחי חותם** | כפאשר אליהו בא לבית מפיסד חדושי תורה הנאמרים למעלה
- ה **מי השילח** | לב ישראל מנקה מפל און וכל מה שמתגנב ללבם דברים שהם אינם כרצון השם | תבדוק הוא מאמות העולם
- ו **לקוטי שיחות** | מעלתה העצומה של התשובה כפי הנלמד מענין בני קרח
- ו **אגרא דכלה** | באורים ויסודות נשגבים בהתקשרות חסידים לרבים
- ח **מהר"ש מביעלזא** | רמז שיש להמנע משמוש בשמות הקדש
- ח **מחשף הלבן** | השם בחצות תפלתו מקבלת
- ח **פתוחי חותם** | התפלה במקום קרבן ולכן צריך להתפלל בזמנה ובכונה
- ט **תורת שמואל תרכ"ט** | באור ענין האכילה של מעלה על ידי הקרבנות
- ט **תולדות אהרן** | בימים השקדמונים היה כל אחד זוכה כפי רצונו ובדורותינו אפטר לזכות רק כפי שנותנים מהשמים, ובכל זאת השם | תבדוק מחשיב עבודתנו כאלו השיגו מעצמנו
- יא **אזור אליהו** | שעיר ראש חדש מכפר על חטאים שבתעלומות הלב שאין האדם מביא בהם
- יג **נחל יצחק** | דברי התעוררות לחשבון הנפש עם התקרב סיום השנה והתחדשות והתקבצות במעשים טובים
- יג **תפארת עזראל** | באור המאמר על דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו
- יד **חמדת דוד** - **כלי חמדה** | אריכות הגלות - כדי שיזכו ישראל בגאולה על פי דין
- יד **לקוטי הלכות** | על ידי בכיה והודדת דמעות בבין המצרים מתקנים את פגם הראייה
- יד **עבודת עבודת** | התעוררות לשבר טבעו ולהשתמש בכל מדותיו לעבודת השם | תבדוק וביזתר בימי בין המצרים
- יז **בית יעקב** | ראש חדש אב הוא המבחר שבחגים אף מבטא כסויו | משל נפלא מן המלך שנדד מבית אביו ושכח את יקרת מוצאו | חזוק גדול לעבודת השם | תבדוק בשמחה ותקון כל מעשיו בימי בין המצרים
- טז **רעה ישראל** | דברי חזקן והתעוררות על חשיבות ימי בין המצרים

אוצרות גאוני הדורות

- כ **עמק הלכה** | ענש המגפה על הערב רב שנתעברו בשבת שמעון
- כ **ציון במשפט תפודה** | מניעת מיתת תלמידי חכמים לכפר על בני ישראל
- כ **טעמי המקרא** | פנחס מסיר את נפשו כבדי למנוע חלול ה'
- כא **פני האדמה** | בדין הוא שרק פנחס יזכה בשכר
- כא **לקוטי אמרי אל** | פנחס זכה גם בגן עדן של זמרי
- כב **חמדת ישראל** | בהצאתם על ה' שערורו את חטא העגל
- כב **אהלי יוסף** | שכר עולם הבא כפי רבוי המצות והמעשים טובים
- כב **בני שלמה** | נדב ואביהוא נחשבו שניהם כגוף אחד
- כב **כלי חמדה** | החלוק בין ירשת הבן לירשת הבת
- כג **פקודת אלעזר** | מי שהוא סבלן עם הצבור יכול להיות מנהיג
- כג **אהל יצחק** | קרבן מוסף שבת מועט מפל הקרבנות - לרמוז על מעוט אכילה ושתיה ולקבוצת בעסק בתורה
- כד **ילקוטי פנינים** | ערוב נספי התמיד
- כד **פה הנהן** | מדידת מנחת האיל והפר בכמה כהנים
- כד **לקוטי בשמים** | גמר פפרת שעיר המוספים של יום הכפורים במוצאי היום
- כה **עשרה מאמרות** | הקרבת התמידים בכל יום בבית המקדש אף בחרבנו
- כה **צמח דוד** | שכו של פינחס שעומד ומקריב בכל יום לכפר על בני ישראל
- כו **כח מעשיו הגדל לעמו** - **בן מבכד אב** | על יד למוד תורת הקרבנות מועילה הקרבת התמידיו של אליהו הנביא
- כו **סמוכים לעד** | הקרבת כל הקרבנות בזמן הזה על ידי אליהו
- כו **תורת יחיאאל** | נא"ו קטיעה - רמז על הקרבת התמידים בכל יום
- כז **מעשי צדיקים**
- כז **ימא דהילולא**
- כז **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- כז **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת פנחס

מעלת שבת פְּרַשַׁת פְּנַחֵס

רמתיים צופים

רבי שמואל משינאווא זיע"א

קדשת כל הרגלים בשבת פנחס

ואנב אֶזְכִּיר מַה שִּׁשְׁמַעְתִּי מִפֶּה קָדוֹשׁ הָרַב מְנַעַשְׁכִּי ו'ל', שֶׁלְפָנֶיךָ זו יֵשׁ כַּח שֶׁל כָּל הָרַגְלִים, וְיָמִי שֶׁהוּא בְּשַׁבַּת זֶה אֲצַל צְדִיק הַדּוֹר כָּאֵלוֹ הִיָּה אֲצִלוֹ כָּל הָרַגְלִים וְיָמִים נוֹרָאִים, וְשִׁמַּעְתִּי מִחֲסִיד אֶחָד מִתְּלַמִּדֵי אַדְמו"ר מִפְּרֻשֵׁי סַחָא ו'ל' שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ בְּדַבְרֵים הָאֵלֶּה:

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

בכח שבת פרשת פנחס אפשר להיות שמור בקרשה

חסידיים הגידו בשם החוזה מלובלין ו'ל' שֶׁאִפְשָׁר לְהֵאָחֵז מִכַּח שַׁבַּת זו לְהִיּוֹת שְׁמוֹר בְּקִרְשָׁה, דְּכַתִּיב 'הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם', וְיָכוֹל בְּשַׁבַּת זו לְהִיּוֹת לוֹ תַקוּן בְּשִׁלְמוֹת:

טער ישטער

רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א

שבתות בין המצרים כנגד שלש רגלים

מקבל בְּיַדֵּינוּ בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ הַרְבִּי מְלוֹבְלִין זי"ע – אֲשֶׁר כָּל דְּבָרָיו בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ – כִּי אֵלֹהֵי הַשֵּׁלֶשׁ שַׁבָּתוֹת בֵּין הַמִּצְוִיִּם הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ רְגָלִים פֶּסַח שְׁבוּעוֹת וְסֻכּוֹת, עַד כָּאֵן תִּכְּוֶן דְּבָרָיו הַקָּדוֹשִׁים:

בית אהרן

רבי אהרן משרלין זיע"א

טעם קריאת פרשת פנחס בימי בין המצרים | ימים אלו הם למעלה מהזמן והטבע ומפני מעלתם הם בהסתר

למה קורין על פי רב פְּרַשַׁת פְּנַחֵס בְּתוֹךְ הַשְּׁלִשָּׁה שְׁבוּעוֹת. יְכוֹל לְהִיּוֹת מִשּׁוּם דְּאִתָּא בְּמִדְרַשׁ כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ יֵשׁ רְגֵל, לְבַד בְּשִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים, תַּמּוּז אָב אֱלוּל, וּלְכַף נֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחֹדֶשׁ תַּשְׁרִי שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכַּפּוּרִים, סֻכּוֹת, אָמַר לְכָל אֲנִי פּוֹרַע וְלַעֲצָמִי אֲנִי פּוֹרַע, הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹן הַמִּדְרַשׁ.

אמר כִּי הָרַגְלִים הֵם נֶגֶד הַמִּדּוֹת וְנֶגֶד הָאֲבוֹת, פֶּסַח הוּא נֶגֶד בְּחִינַת יְצִיָּק, כִּי בְּפֶסַח נוֹלַד יְצִיָּק, שְׁבוּעוֹת הוּא נֶגֶד בְּחִינַת יַעֲקֹב, סֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת חֹסֵד לְאַבְרָהָם נֶגֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם.

ובאלו הַשְּׁלִשָּׁה שְׁבוּעוֹת שִׁיף בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, חֻקְמָה, בִּינָה, דַּעַת, וְאֵלֹהֵי הַשֵּׁלֶשׁ רֵאשׁוֹנוֹת הֵם לְמַעְלָה מִהָעוֹלָם וְהַזְּמַן, וְאֵין הָעוֹלָם יְכוֹל לְסַבֵּל, לְכַף הֵם בְּהִסְתַּר בְּאֵלוֹ הַשְּׁלִשָּׁה שְׁבוּעוֹת, וְאֵם יִרְצֶה הַשֵּׁם לַעֲתִיד יִתְגַּלּוּ וְיִהְיוּ רְגָלִים גְּדוֹלִים. וְסָיִם כִּי לְכֹן קוֹרִין תְּמִיד עַל פִּי רַב פְּרַשַׁת פְּנַחֵס בְּתוֹךְ הַשֵּׁלֶשׁ שְׁבוּעוֹת כִּי יֵשׁ בּוֹ פְּרַשַׁת הַמּוֹעֲדוֹת, וְדִי לְמַבִּין:

אמרי נעם

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

פנחס המתיק את הדינים הקשים של ימי בין המצרים שנתעוררו על ידי בלעם

פנחס כֵּן אֲלַעֲזֵר כּו' הַשֵּׁיב אֶת חֻמְתֵּי. הִנֵּה כְּכֹר הַבְּאֵתִי בְּפִרְשֵׁיזוֹת הַקּוֹדְמִים בְּשֵׁם

ימי הבכּי והעצבות. 'ויאמר אעלה אתכם ממצרים', הינו מהענוי והעצבות של בין המצרים. ועל כן 'ויצל מלאף הנה' עולה רגל'.

הרמזים בפסוק

וזהו פנחס בן אלעזר השיב את חמתי, הינו שהמתיק זמן של החמה והדינים, ועל כן עולים תבות אלו 'השיב את חמתי' במספר כ"א פעמים 'יום', רומז שהמתיק בין המצרים בכח הרגלים. ועל כן קורין פרשת פנחס תפך בתחלת ימי המצרים, לרמוז על הנ"ל. ועל כן נאמר ג' פעמים 'קנא' בקרא זה עולה תמוז. גם א'ת ב'ני 'שראל' בקנאתי ראשי תבות 'אביב'. גם א'ת ב'ני ראשי תבות אב, רומז על הנ"ל על חדש האביב, שהמתיק חדשי תמוז אב:

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

טעם קריאת פרשת פנחס האוצרת בתוכה את קרשת המועדים בימי בין המצרים

וזה שפפרשה היו פתובים כל המועדים הקדושים. כי באמת כח הימים טובים, הם גם כן מעצרים המגפה מישראל. כי בפסח היו מקריבים את עמר התנופה, וכבש אחד, והיה טעון תנופה. וענין התנופה, אמרו חז"ל (מנחות סב.) מוליך ומביא, מעלה ומוריד, לעצור רוחות רעות וטללים רעים - אשר מהם נמשך כל ענין התנופה.

וגם בעצרת היו מקריבים שני פכשי עצרת, והיו גם כן טעונים תנופה, וגם בעצרת נדונים על פרות האילן (ר"ה פ"א מ"ב), אשר אז השם יתברך ברחמי נותן נעימות ומתיקות בפרות האילן, ושלל יהיה בהם שום לקול חס ושלום. ובספות לקיחת הארבעה מינים, שבלח הענועים שאנו עושים בהארבעה מינים,

ספרי קדש אשר כח בלק ובלעם היה לעורר תגברת הדינים של ימי בין המצרים, וכמו שכתוב (לעיל כב כו) 'ויוסף מלאף ה' עבור ויעמד במקום צר, אשר מלאף של רחמים צמד לנו בימי בין המצרים לבטל רעות בלעם וכו'.

ועצתו של בלעם היתה ב'שטים' העולה 'שטן' להגביר הימים אשר בהם שליטת השטן. ומרמוז זאת בקרא 'והנה איש ישראל בא כו' והמה בכים פתח אהל מועד' (לעיל כה ט), הינו שעל ידי מעשה דשטים נתעוררו הדינים של בין המצרים אשר נקבעו לכביה לבכות על חרבן פתח אהל מועד.

כ"א ימי הרגלים מבטלים את הדינים של כ"א ימי בין המצרים

והנה נגד ימים אלו של בין המצרים יש לנו ימי שמחה גם כן כ"א ימים כמבאר בספרים, הינו ימי פסח שבועה, ויום אחד דשבועות, ושני ימים דראש השנה, ויום הכפורים אחד, ושמה ימי ספות, וט"ו באב ופורים.

וכמו שפרש רש"י ז"ל (לעיל כב כח) 'למה הכיתני זה שלש רגלים', שהזכיר זכות אמה שחונגת שלש רגלים, ועל ידי זה בטל הדינים של כ"א ימים של בין המצרים. וזהו 'ותלחן רגל בלעם', הינו על ידי הרגלים גברו עצמם על אותו הרשע.

מטעם זה נשנו הרגלים בפרשתנו

ומנחס שקנא קנאת ה' צבאות בשטים, וגמר מצותו שהרג את בלעם ובטל רשעתו, על כן נאמר בפרשת פנחס כל הרגלים ומועדים, אשר בכח זה המתיק הדינים של בין המצרים. וזהו (שופטים ב א) 'ויצל מלאף ד' מן הגלגל אל הבכים ויאמר אעלה אתכם ממצרים', ודרשו חז"ל (ילקוט שמעוני שם) זה פנחס, הינו שהמשיך ראש המועדים שהוא פסח הנרמו בתחת הגלגל, אל הבכים, 'הגלגל הבכים' עולה 'פסח' להמתיק

וחיים, בבחינת 'באור פני מלך חיים' לקיים נצחתי, במהרה בלמינו אמן:

דינת משה

רבי משה מבוניאן זיע"א

פרשת המועדים נקראת בימי בין המצרים להראות על אורות הטמונים בהם

בספר הקדוש אהב ישראל שואל למה באה פרשת פנחס - פרשת מצות המועדים בתוך ימי בין המצרים. אך האמת שבאלה הימים טמונים כל אורות וקדושת המועדים, ואיחא בספר הקדוש עבודת ישראל שבאלה הימים יכולים להגיע למדרגות בעבודת השם. ותברך יותר מכל השנה.

וזו ענין הפתוב (תהלים נח יב) ויאמר 'אף' פרי לצדיק 'אף' יש אלקים 'שפטים' בארץ, אף שיש באלה ה'אף' יום 'אלקים שפטים', גבורות ודינים, מכל מקום באלה ימים הוא 'אף' פרי לצדיק להגיע מעלה מעלה, פתוב (תהלים כג ו) אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי וגו', ויהא אף טוב לישראל:

אנו מעצרים ומבטלים כל רוחות רעות וטללים רעים, כמו בענין התנופה.

וכראש השנה יום הכפורים, הוא התגלות לח מלכותו ותברך בעולם. ועל ידי זה נמשך חיים וברכה לכנסת ישראל, בבחינת 'באור פני מלך חיים' (משלי טו טו). ולח התגלות עבודה הזו בעולם, היה על ידי קדושת פנחס, שהעלה את ישראל לאור 'באור פני מלך' ונמתקו כל הדינים מעליהם, ותעצר המגפה.

וזו שאנו קורין תמיד פרשה זו, בימים שבין המצרים. פי הימים שבין המצרים הם כ"א יום, שהם נגד כ"א ימים טובים שיש בשנה. פי באמת כל עקר עבודתנו היא, שנוזקה להפך הימים האלו לימים טובים, וימי ששון ושמחה. ולכן הם מכונים כ"א יום נגד הימים טובים.

כי פאשר זכו ישראל, אזי לא יצטרכו שיהיה הברור והתקון על ידי גלות ויסורים. רק תהפכו הימים האלו לששון ושמחה, ויבאו לאחדות האמת, להיות פונים מול הפנים העליון ברוך הוא, ויתגלה אליהם שפע ברכה

פרשת פנחס

בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום.

אפשר לרמוז דפינחס אותיות 'פני חס', דידוע, דהעובר עברה ומכל שכן גלוי ערוה, כדוחק רגלי שכניה, ולא חס על כבוד קונו, והנה זמרי בן סלוא לא חס על כבוד קונו, ופינחס, קנאת ה' צבאות היא שהביאתו לדבר זה, והכניס עצמו בסכנת נפשות בשביל כבוד ה'.

וזו שרמז הקדוש ברוך הוא למשה באמרו, פינחס, אותיות 'פני חס', דהיגו זה חס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה יא)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

'פינחס' אותיות 'פני חס' ולכן גם הקב"ה חס על פניו

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי

וזה הענין ה'יה גם כן אצל פנחס, שלא הסתפל על גשמיות המעשה, והרג נשיא שכט מישראל, שעל פי הדין לא היה מחיב מיתה, רק אש קנאת ה' היה בוער בו לקדש שם שמים בעולם, ולא התבונן כלל אם העשיה טובה לעת עתה, וזכה למה שזכה.

ובזה העיר לב בני אדם, שיבואו לרעיון זה, שלא יסתכלו ויתפעלו משום עשיה, וכל הצרות הגלויים שיעברו על ראש בני אדם, הכל כדי שיתגלה נקדה קטנה להשלמת רצון הבורא ברוך הוא, וכשיבואו לרעה זו, אז יבינו היטב שכל התרבונות הם באמת תקונים.

וזהו הרמז 'פנחס הוא אליהו', שענין של פנחס הוא בחינת אליהו – בחינת משיח – שאז יתגלה רעיון זה בכל העולם, ואליהו בא לקרב פלם לרעה הגבוהה הנ"ל, שכל מה שהיה נדמה לחרפו היה באמת תקון, והבין:

בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל (כה יא)

חתם סופר

רבי משה סופר זיע"א

יש להתאמץ ולהתלהב למצוה באותה מדה שהרשעים משתדלים לעברה

בקנאו את קנאתי בתוכם. פי הקדוש ברוך הוא נתן בלבבות ישראל מדת הקנאה לקנאת קנאתו ולא לשא פני גבר, עזין שבאמות ישראל (כביצה כה:), אמן יש רשעים המתפככים קצרה על פניה ומשתמשים במדת עזות שלא במקומה הראוי, וכן עשה זמרי ויקרב את המדינית לעיני משה וזקנים.

והנה פנחס נתקנא קנאת סופרים, איך נטע הקדוש ברוך הוא מדת הקנאה בלב

על פנים שלי, ולפיכך גם אני בשביל כך השבתי את חמתי מעל בני ישראל, לכן גם אני אעשה לו הדבר הזה, והוא, לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום, דהינו גם אני חסתי על פנים שלו ולא ישלט בו מלאך המות, וזהו 'שלום' ממלאך המות:

אמונת ישראל

רבי ישראל מגורדזיסק זיע"א

באר ענין 'פנחס זה אליהו' | סודות באמונה תמימה בהנהגת הבורא בכל מצב ועדן

איתא במדרש פי פנחס הוא אליהו. הנה אנו רואין כשאדם גדול אומר איזה דבר, אף שלעת עתה לא פלם מבינים אמתת הדבר, מפל מקום לאחר רבות הימים נתגלה לעין פל שפל דבריו בנוים על אדני צדק.

ומכל שפן בפעולות הבורא ברוך הוא, הגם שלעת עתה הם בהסתור, אכל בטח יבוא עת שפלם ידעו ובינו שפל מה שעבר עלינו הכל היה פדאי. ואפילו אם פמה מדינות יחרבו מהאנשים ורכושיהם, הכל היה הקנה להשלמת רצון הבורא שיבוא על ידי זה קדוש שם שמים.

ונוכל להבין זה מן ענין לוט כשנשבה, שלקח אברהם אבינו עליו השלום שלוש מאות וי"ח ילידי ביתו והלף עליהם למלחמה, ומה מספר קטן זה נחשב לנצח ארבע מלכים האדירים. וכי לא טוב היה שיתפלל שינצל לוט מהם.

אמן אחר כך נתגלה הענין, שהנה צריך לערף מלחמה להפיל המלכים, ושעל ידי זה יתגדל ויתקדש שם שמים בעולם, ובהנה שהיו מתי מעט נתגלה יותר כבוד שמים. והנה פל זה נתגלה רק אחר כך, אכל מקדם לא הבינו זאת, שפן היה רצון הבורא ברוך הוא.

מוסיף לשמע חדושי התורה וסודותיה, וכשהוא יורד למטה מתבטל מלשמע, נמצא ביאתו למילה עגש הוא לו.

משום שמפסיד החדושים האות ו' ד'שלו' קטיעא

והנה פינחס הוא אלֵיהו, ועכשו הבטיחו הקדוש ברוך הוא על ידי משה שיגלה לו סודות התורה אבל לא בשלמות, לפי שעתיד לומר קטגוריא בפיו על ישראל, ובשביל כך יהיה חסר מעט מסודות התורה מחמת הבטול שמתבטל בשעה שהוא בא לברית מילה.

באור הפסוק על דרך הג'ל

וזוהו שאמר לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום, הוא ברית על התורה הנקראת 'שלום', דהינו שיתגלו לו רזי התורה, ובאה וא"ו דשלום קטיעא לומר, דשלום זה שהיא התורה שעתידה להתגלות לו יש בה חסרון מעט, לפיכך וא"ו דשלום קטיעא. והחסרון הוא בשביל פיו שעתיד לומר קטגוריא על ישראל, והפה רמוז בראשי תבות 'הנני נתן לו' גימטריא 'פה', לומר, בשביל מה שעתיד לומר בפיו לפיכך באה וא"ו דשלום קטיעא:

כי צדריים הם לכם בנכליהם (כה יח)

מי השלח

רבי מרדכי יוסף מאיז'ביצה זיע"א

לב ישראל מנקה מכל און וכל מה שמתנגב ללכם דברים שהם אינם כרצון השם יתברך הוא מאמות העולם

כי צדריים הם לכם בנכליהם. פי באמת לב ישראל מנקה מכל סיג ופסלת ולא ימשך להטות מרצון הקדוש ברוך הוא, אף מה שבא לישראל דברים שהם נגד רצון השם יתברך אינו מצדם רק מכת האמות בא להם, כי האמות מלאים חמדות ותאוות רעות ומפחם יבא גם בלב ישראל.

זה הרשע להעיו פניו כל כך, ואם פי ישרים דרכי ה' וזה הפושע נכשל בה, מכל מקום גם לב פמהו לקנאת קנאת ה' צבאות וצדיקים ילכו כם ולא אשא פני כל גבר, נמצא כי פנחס נתקנא במדת הקנאה שבתוכם של רשעי ישראל, וזהו בקנאו את קנאתי אשר בתוכם – מדת הקנאה שנטעתי בקרבם:

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כאשר אליהו בא לברית מפסיד חדושי תורה הנאמרים למעלה

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. וא"ו דשלום קטיעא. ואפשר לרמוז, דהנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (פרקי דרבי אליעזר פכ"ח, זוהר ח"א עג), דבשעה שאמר אליהו קטרוג על ישראל ואמר להקדוש ברוך הוא (מלכים א' יט י) 'עזבו בריתך בני ישראל', אמר לו הקדוש ברוך הוא, 'יש לך פה לומר קטגוריא על בני, וזהו שאמר שם (פסוק ט) 'מה לך פה אליהו', דריש 'פה' לשון 'פה', ואמר לו הקדוש ברוך הוא, ח"יך, הפה שאמר קטגוריא על ישראל ואמר 'עזבו בריתך בני ישראל', הוא שיהיה עתיד להיות מעיד שמקמים בריתי בני ישראל, והינו מה שאליהו בא בכל ברית מילה, ועושים פסא לשמו ואומרים 'זה הפסא של אליהו זכור לטוב'.

קשית המפשים הרי הוא שכן לבוא לכל ברית מילה

והקשו הראשונים זכרונם לברכה, היכי דמי דכר זה, הקדוש ברוך הוא בא לעגש [את] אליהו על שאמר קטגוריא על ישראל, ואדרבא הוסיף לו שכן שאמר לו יהיה מצוי בכל ברית מילה. ותרצו, דגם זה עגש הוא דאליהו כל זמן שהוא מצוי בישיבה של מעלה

הַרְמַבִּי"ם 'שֹׁפוֹף יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה . . ומִיָּד הֵן נִגְאָלִין' – שְׁלֹאֲחֵרֵי רַבּוּי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת מִתּוֹף מְסִירַת נַפְשׁ וְכוּ' בְּמִשְׁפַּח אַרְיֵכוֹת זְמַן הַגְּלוּת, דִּי וּמְסַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל הַרְהוּר תְּשׁוּבָה בְּלֵב לְהִבְיָא תַּכְף וּמִיָּד מִמֶּשׁ גְּאָלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל – 'וּלְצִיּוֹן יֵאמֹר אִישׁ וְאִישׁ יִלְד בָּהּ וְהוּא יְכַוְנֶנָּה עֲלֵיוֹן' (תהלים פו ה), בְּגִאֲלָה הַאֲמַתִּית וְהַשְׁלָמָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ (חלק לג עמ' 174):

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה

(כו טז)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

כאורים ויסודות גשנבים בהתקשרות חסידים לרובם

כְּבֹד דְקָדְקוּ וְיִוָּל (כמ"ד כא טו) לְמָה אָמַר בְּכָאן דְוָקָא 'אַלְקֵי הַרוּחֹת', וְאָמְרוּ שְׂיִבְכַש שְׂיִמְנָה פְּרַנְס פְּנֵה שְׂיִהְיֶה יְכוּל לְהִלָּף נִגְדַּד רוּחוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד. וְעִדִּין לֹא יִדְעֵנוּ לְמָה בְּחַר בְּרוּחֹת, וְלֹא בְּנִשְׁמוֹת וּנְפִשׁוֹת, וּבִפְרֻט אִם הַפְּנִינָה עַל הַדַּעַת הַשְּׂכָל וְהַמַּחְשְׁבָה הֲלֹא זֶה פְּעֻלַּת הַנְּשָׁמָה, כִּי מֵהַרְוִיחַ הוּא רַק פְּעֻלַּת הַדְּבוּר, כְּמוֹ שֶׁתַּרְגָּם אוּנְקְלוֹס (כראשית ב ז) 'לְרוּחַת מִמְלָא'. וְגַם לְמָה אָמַר לְכָל בְּשָׂר, וְלֹא לְכָל אֲדָמָה אוֹ לְכָל אִי"ש.

וְאַחֲשִׁבָה לְדַעַת, דְהִנֵּה הַפְּרַנְס וְהַמְּנַהֵיג וְהַרְבַּ עִם תַּלְמִידֵי, הֵם בְּדַמְיוֹן אִישׁ וְאִשָּׁה, מִשְׁפִּיעַ וּמִקְבָּל, כְּנֹדַע, וּכְמִקְרָה אִישׁ וְאִשָּׁתּוֹ יִקְרָה לְהֵם, דְהִנֵּה כְּשֶׁבַע הָאִשָּׁה מִסְתַּלַּק חַס וְשְׁלוֹם, הֵגַם שֶׁתַּנְשֵׂא לְאַחַר וְיִשְׁפִיעַ לָהּ, עִם כָּל זֶה לֹא קָא מִיתְדַרְדַּר לָהּ עִמוֹ, מִשּׁוּם הֵהוּא רוּחָא דְשָׂדָא קַמָּאָה בְּגוּהַ דְמִקְשָׁקַשׁ בְּמַעֲהָא, כְּנֹדַע מוֹזֵהר הַקְּדוּשׁ (ח"א רפא). בְּסוּד הַיַּיְבוּם, וְהֵהוּא רוּחָא אֵינוֹ מִתְאַחַד עִם הַב', אִם לֹא שְׁהוּא גּוֹאֵלוֹ הַקְּרוּב אֵלָיו מִשְׂרָשׁ אֶחָד

זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב כִּי צִרְרִים הֵם לָכֵם בְּנִגְלִיהֶם, הֵינּוּ עַל יְדֵי מַחְשַׁבְתֶּם הַרַע יִצְרוּ גַם לָכֵם, וְכֹאֲשֶׁר יֵאבְדוּ הָאֲמוֹת אֲזִי יִהְיֶה לָב יִשְׂרָאֵל מִקְשָׁר בְּהַשֵּׁם וְתִכְרַךְ מִבְּלֵי שׁוּם נְטִיָּה:

ובני קרח לא מתו (הם היו בעצה תחלה ובשעת המחלוקת הררהו תשובה בלבם לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם, רש"י) (כו ז)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

מעלתה העצומה של התשובה כפי הנלמד

מעגון בני קרח

מִכָּאן יֵשׁ הוֹרָאָה בְּגִדְל כְּתוּבָה שֶׁל תְּשׁוּבָה – שְׂבִיבְכֻלְתָּהּ לְשָׁנוֹת וְלַהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה: בְּגִי קִרַח נִמְצְאוּ בַתְּחִלָּה בְּקִצָּה הַכִּי תַחְתּוֹן, הֵם הָיוּ בְּעֵצָה תַחֲלָה, הֵינּוּ שְׁלֹא רַק שְׂנֵבְשְׁלוֹ בַחֲטָא הַמַּחֲלָקַת, אֲלֹא הָיוּ בְּגִדְר מַחְטִיאִים אֶת הַרְבִּים, לְחַלֵּק עַל מִשָּׂה וְעַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְגַם תְּשׁוּבָתָם לֹא הִיְתָה תְּשׁוּבָה גְלוּיָהּ, וְאֲדַרְבָּא הִיְתָה רַק הַרְהוּר תְּשׁוּבָה בְּלֵב, וּבְגִלוּי הִיְתָה – 'בְּשַׁעַת הַמַּחֲלָקַת', שֶׁהַרְהוּר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵהֶם לֹא הָיָה חֲזוּק דִּיּוֹ לַפְּעַל עֲלֵיהֶם שְׂיִפְרְשׁוּ בְּרִישׁ גְּלִי מִן הַמַּחֲלָקַת.

וְאָף עַל פִּי כֵן, הִנֵּה לֹא זִוּ בַלְכַד, שְׂבִיבְכוֹת הַרְהוּר תְּשׁוּבָה זֶה נִמְלֻטוֹ מִן הַעֲנָשׁ שְׂבָא עַל עֲדַת קִרַח, אֲלֹא עוֹד זֹאת, שְׁגַם בַּעַת הַעֲנָשׁ גּוּפָא, בְּהִיוֹתָם בְּלוּעִים בְּגִיהֵנָם, הִיְתָה זֹאת יְשִׁיבָה מִתּוֹף 'שְׁלִיָּה', בְּמַקּוֹם גְּבוּהַ וּמִבְּצָר. וְעַד שֶׁהִגִּיעוּ לַקְּצָה הַכִּי עֲלִיוֹן – שְׂאָמְרוּ שְׂיִנְיָה, וְעוֹד זֹאת – שְׂדַבְרֵי שְׂיִנְיָתָם וְתַהֲלָתָם נִכְלְלוּ בְּסַפֵּר תְּהִלִּים, וְעַד לְהַשִּׁיר שְׂיִסוּדְתּוֹ בְּהַרְרֵי קְדוּשָׁה.

ומזה מוכן בכל שכן וקל וחמר וכו' וכו' בנוגע לגאולה הצתידה לבא, שפסק

קדישא מדרגיה דיליה דרגא דדעת, והנה מתנא הגם שיעמד צדיק אחר אחריו להשפיע, עם כל זה לא תנוח דעת הצאן קדשים מחמת ההוא רוחא דשדא בגווייהו הרענא מהימנא, ויהיו התלמידים נפרדים בדעתם מן הרב ולא תתישב דעתם, ויהיו נפרדים זה מזה התלמידים גם כן ולא יוכלו לקבל ההשפעה.

על כן בקש יפקד ה' שאתה הוא אלקי הרוחת לכל בשר – דהינו שאתה הוא האלקים לכל הרוחת דשביק צדיק יסוד עולם הנקרא כ"ל בש"ר, תפקד איש על העדה שיהיה מבחינתי ושוושי שתניח דעת בניך בו, ולא יהיו הרבה דעות במטתו שלשלמה המלך שהשלוש שלו. וזה שרמזו ר"ל בדברי קדשם שיהיה יכול להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד, נגד דעתו של כל אחד, להיות הרוח שבהם שהניח הרעה הנאמן הנה מדרגא דדעת, ועין בדברי רש"י ותראה פלאות.

והשיב לו השם יתברך (פסוק יח) קח ל"ך דייקא, שיהיה ראויה לך לבחינתך לדעתך, את יהושע בן נון איש אשר רוח בו – שאתה בעצמך השפעת בו תמיד רוח הדעת שבה, וכעת גם כן בהיותך בגדלות המדרגה סמוך לפטירתך, יוסמכת את דרך עליו ונתת מהודך עליו למען ישמעו (אליה) כל בני ישראל – ותנוח דעתם בו כיון שהוא מבחינתך משפיע ממך, הגם שיהיה מהודך ולא כל הודך, עם כל זה מחמת שיהיה משורשך ישמעו אליו.

בינו נא אחי ורעי בדברים הללו המסלאים כפז ותראו האמת, כי אלו נתנו אל לבם זה אנשי דורנו, היו משתוממים על מה שגורמו צוונותינו פריד לקבות החרדים אל ה' ולתורתו ונעשית התורה כאלפי אלפים תורות, השם יתברך ירחם עלינו וישיב שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה ויסיר ממנו יגון ואנחה:

מענפי הקדשה, על כן סוד היבום הוא דוקא לאחיו פנודע, וההוא רוחא השלף בגויה על ידי הצנור הקדוש הנקרא כל בש"ר.

והנה במקרה הזה קרה להרב עם תלמידיו, כשנסתלק הרב לעולם העליון, הגם שישאבו התלמידים שפע תורה ועבודה מרב אחר, לא תנוח דעתם, משום ההוא רוחא דשדא בגווייהו הראשון דמקשקש במעיהם, לו יהיה השני גדול בערך הראשון.

(ובאלה הדברים תנוח דעתנו שלא יהיו דברי ר"ל סותרים אהודי (עין בזה הרקיע), שאמרו (תוריות יג) מלך שמת כל ישראל ראויים להיות מלכים, תלמיד חכם שמת אין לו תמורה, ובמקום אחר דרשו (יומא לח:) 'זרח השמש וכא השמש' (קהלת א ה) עד שלא שקעה שמשו של פלוני זרחה שמשו של פלוני, ואמרו אין צדיק נפטר מן העולם עד שיהיה צדיק כמותו בעולם, והנה היא סתירה מפלגת.

ובמה שפכתנו דבריהם נכוחים למכין וישרים למצאי דעת, כי הגם שיהיה צדיק כמוהו בעולם, לתלמידיו לא נקרא תמורה) והבן.

זולת אם הצדיק השני הוא גם כן מאותו שרש הקדשה של הראשון וממקור אחד יצאו, תנוח במעט דעת התלמידים בו כדמיון האשה ביבום האח, (אבל בודאי אינו כמו הראשון), דוק ותשכח בתלמיד רבי מאיר אצל רבי יהודא, הגם שהלכה פרבי יהודא לגבי רבי מאיר, והבן.

והנה לפי זה שהצדיק המשפיע לעם דרכי ה' הוא בחינת צדיק יסוד עולם הנקרא כ"ל בש"ר (תהלים קמה כא), והוא המשליך הרוח במעיהם, והבן מאד. ועתה אחי ורעי התבוננו נא דברי הרעה הנאמן שבקש מהשם יתברך – להיות הוא שדא בגווייהו בכל ישראל רוחא

לפנה משפחת הפוני (כו כג)

מהר"ש מבעלזא

רבי טר שלום מבעלזא זיע"א

רמו שיש להמנע משמוש בשמות הקדש

לפנה משפחת הפוני. יש לדרקדק מדוע לא נאמר לפנה משפחת הפוי, כמו בכל אינף. ויש לומר, פי תורה הקדושה רצתה להורות לנו שלא נשתמש בשום שם משמות הקדושים לפעל בו אינה דבר חס ושלום, פי אין מן הראוי ליציר חמר להשתמש בשמות הקדושים. והנה בשמות ע"ב הירועים ויוצאים בקדשה ובטהרה מפסוקי ויסע ויבא ויט (עין רש"י סוכה מה), השם החמשים ויש הוא 'פוי', ולכן לא כתבה תורה הקדושה הפוי, להורות שיש למנע משמוש בשמות.

ושנה הכתוב לכתב הפוני, שהוא שנוי שתי אותיות שהם ו' נ' (פי הוא"ו שבמלת הפוני אינה הוא"ו של הפוי, פי היא באה כאן לשורות הפ"א, והנו"ן היא במקום הוא"ו של הפוי, דהנה יכול לכתב הפני, נמצא שיש כאן שנוי של "נו". דברי יצחק), וזה לרמוז פי השם הנעלם כאן הוא השם הנ"ו שבסדר ע"ב שמות:

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי כמועדו (כח ב)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הקם בחצות תפלתו מקבלת

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי כמועדו (כח ב). צו את בני ישראל, אפשר לרמוז צו את במלוי צד"י וי"ו אל"ף תי"ו עם האותיות והכולל גימטריא הקימה בחצות, שצריך האדם

להזדרז לקום בחצות לילה דעל ידי כך תהיה תפלתו ביום מרצה ומקבלת כראוי, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (הגיגה יב:), כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום, שנאמר (תהלים מב ט) 'יומם צנה ה' חסדו', משום ד'בלילה שירה עמי' (שם), וכיון דחוט של חסד נמשך עליו ביום זה הוא מסלה לקבלת התפלה. וזה שאמר צו את בני ישראל, היא קימה בחצות לילה כמו שכתבנו, וממילא את קרבני לחמי שהיא התפלה, תהיה ריח ניחחי, מקבלת ומרצה:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

התפלה במקום קרבן ולכן צריך להתפלל בזמנה ובכונה

אפשר לרמוז, דהתפלות כנגד הקרבנות נתקנו, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו'. וצריך האדם להיות זהיר מאד בתפלתו בכל עת, וזהר שלא יעבר עליו שום זמן תפלה, דכמו שבקרבן אמרנו עבר זמנו בטל קרבנו, כך הדין בתפלה, דהפעלה שעושה תפלה זו אינה עושה התפלה הבאה אחריה.

וגם כן כשיבוא להתפלל, צריך שיכונן את דעתו לתפלה ויזקא בלי שיפנה לבו לשום מחשבה אחרת, דויזא דקרבן, דמה אשם לדעת אף יסורין לדעת. דהנה כל הדינין והקטנות על ידי התפלות מתמתקים, וכן נמי הקדיש הוא מתבר שלשלאין דפרזלא, וכל זה צריך אדם לבנות דעתו, דהעקר תלוי בכוננת הלב, כמו שנאמר (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם', דעבודתה שבלב זו היא תפלה:

צריך להזדרז לתפלה

ועקר הכל, התפלה היא צריכה וריזות גדולה, ולפיכך אמר כאן שבא לרמוז ענין התפלה במלת צו, דכל צו הוא לשון זרז

הרשפי אש, ונקראים שרפים על שם שנתוקדו כָּבֵר על ידי הרשפי אש כו', וכמו כן הם נקראים אישים גם כן כו'.

וזהו שאמרו רז"ל רעייתו פרנסתי, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. ולכאורה אינו מובן איך שיך לומר שעל ידי הקרבנות יהיה בחינת לחם למעלה, וגם מה צריכים ללחם הלא משה כשהיה בקר ארבעים יום כתיב ביה 'לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי' (דברים ט ט) כי אזלת למדינתא עבדית כמנהגה, וכל שכן המלאכים אישים עליונים, וכל שכן שאינו מובן ענין רעייתו פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים.

הנה הלחם אנו רואים את פעלתו שבאשר האדם אוכל לחם הנה פעלת הלחם שפועד לכב אנוש שלא יסתלק הנפש מן הגוף, כי אם לא יאכל יחלש מעט מעט עד שיכול ליפרד הנפש מן הגוף וימות ברעב.

ועל דרך זה יובן למעלה שבחינת כלי המדות עליונות נקראים בשם גופין כמו שכתוב בתקוני זהר וכמה גופין תקינת לון, שנקראים המדות בשם גופין, והוא נביעו איהי כנשמתא לגופא דאיהי חיים לגופא, והינו שפמו שהגוף חי מהנשמה המתנה את הגוף כמו כן המדות עליונות הם חיים מהאור של הדין נביעא דאיהו חיים לבחינת הגופא שלהם, וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולא שמנה כגופא בלא נשמתא.

וכדי להיות חבור האורות בכלים זהו על ידי הקרבנות שלכן נקראו בשם לחם, פרנסתי, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, פרוש שזהו משל כמו הלחם הגשמי מפרנס את האדם להיות חבור נשמתו בגופו, כמו כן הלחם דקרבנות הם הפרנסה שישאל מפרנסין לאביהם שבשמים, וכמו שכתוב במדרש רבה הן שירעו אותי בשני תמידין כמו שנאמר את

מיד ולדורות, ולפיכך אמר צו שהוא לשון זרוז גדול, שיהיו זרזים וזהירים הרבה בתפלה. והנה התפלה רמוזה כמה שכתוב ואמרת אלכם, מצוה התלויה באמירה, והיא התפלה:

התפלה וענית אמן גורמים ליחוד

צו את ראשי תבות גימטריא 'אמן' שהוא גימטריא 'הנו"ה אדנ"י', שעל ידי התפלה וענית אמונים דקדישים וברכות התפלה מתחדדים זעיר ונורבקה שהם הנו"ה אדנ"י, ולפיכך התחיל בצו את שהוא ראשי תבות גימטריא 'אמן':

התפלה מכניעה את הסטרא אחרא

ואמרת אלהם את קרבני לחמי. את קרבני ליחמי ראשי תבות קל"א, גימטריא סמא"ל, דעל ידי תפלה נכנע סמא"ל. ומקומו הוא מברע, דקלא' הוא תרגום קול', וכא לשון נופל על לשון, דעל ידי קלא שהוא קול התפלה, נכנע סמא"ל שהוא גימטריא קל"א, והינו אתי קלא ומבטל קלא. עוד, בני ישראל ואמרת אלהם סופי תבות גימטריא ת"פ, דעל ידי תפלה נכנעת ליליית שהיא גימטריא ת"פ:

שלמות הכונה

את קרבני לחמי ראשי, דקדוק הלשון בכנוי באמרו קרבני, לחמי, אשי, להורות בא דצריך האדם שיהיה דעתו ולבו שלם בתפלה, וזהו קרבני, לי, לשמי. לחמי, לשמי. ראשי, בלי שום מחשבה זרה:

את קרבני לחמי ראשי (כח ב)

תורת שמואל תרכ"ט

רבי שמואל מליובאוויטש זיע"א

כבוד ענין האכילה של מעלה על ידי הקרבנות

כתיב את קרבני לחמי ראשי, שהקרבנות שמקריבים חלב ודם על גבי המזבח נקראים בחינת לחם למעלה לבחינת האישים עליונים, שהם השרפים שנקראים אש על שם

והיגו להיות בבחינת אהבה בתענוגים מבחינת ההתבוננות בקל שדי בבחינת 'אני ה' לא שניתי, ואתה הוא קדם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם בלי שום שנוי קלל וקלל, כי כולא קמיה קלא חשיב, שהגם שהעולם הוא בחינת מציאות מכל מקום הוא קלא חשיב כו' ואין עוד מלבדו.

ועל ידי זה לא יחפץ בשום תענוג גשמי קלל, ואפילו תענוג רוחני לא יחפץ, כמו שכתוב 'מי לי בשמים ועמך לא חפצתי' (תהלים עג כח), שלא יחפץ בגן עדן ובעולם הבא, כל שהוא עמך, היגו אפלו בחינת מקור החיים מקור התענוגים כמו שנאמר 'כי עמך מקור חיים' גם כן לא יחפץ.

וזהו כונת מה שנאמר 'ועמך לא חפצתי', אפלו מה שהוא עמך לא חפצתי גם כן, כי הגה יש ברצון שני בחינות חפץ ורצון, חפץ הוא פנימיות הרצון, ורצון סתם הוא בחינת חיצוניות הרצון. והנה הנגהת האדם צריכה להיות שכל חפצו האמתי יהיה רק בבחינת אין סוף עצמותו ומהותו ברוך הוא, ולא יחפץ בשום תענוג גשמי, והנהגה ברכים ההכרחיים לא יהיה בתאנה למלאות נפשו הטבעית והבהמית כי אם בדרך כפייה והכרח, וכמאמר רנ"ל (נדרים כ:) כאלו כפאו כו'.

ואפלו בתענוגים רוחנים לא יהיה גם כן פנימיות רצונו בזה, כי כל שהוא עמך, היגו אפלו בחינת 'עמך מקור חיים' לא חפצתי וכנ"ל, ועקר פנימיות הרצון הוא החפץ יהיה בבחינת אור אין סוף בתענוג נפלא, וחייו הגשמיים יהיה אצלו בבחינת בעל כרחך אתה חי כמו שבעל כרחך אתה מת כו', ועקר חפצו האמתי יהיה בבחינת בטול אמתי בבחינת אהבה בתענוגים לאלקות כו', וזה ענין הקרבת החלב שבחינת התענוג שלו לקריב להיות רק תענוג בבחינת אור אין סוף ברוך הוא כו'.

הכבש אחד תעשה בבקר שזהו פרנסה כמו מרעה כו'.

וזהו גם כן מה שהקרכת בהמה נעשה לחם לבחינת האישים שהם השרפים שנקראים אישים גם כן, כי על ידי העלאת הקרבן שעל ידי החיות המרכבה על ידי זה נעשה נחוח להגיה וממילא נמשך תוספת אור וחיות גם לבחינת בריאה יצירה עשייה כו'.

וגם עליהם שהם מעלים הניצוץ זהו גם כן חיות שלהם שזהו ענין הרצוא שנעשה להם שעל ידי זה הם מעלים את הפסא, והיגו על ידי שמקבלים לחם הוא בחינת הניצוץ שגורם להם העליה, ונמצא שזהו גם כן משל שגמו הלחם מחבר הנשמה עם הגוף כמו כן הניצוץ שמתעלה מנפש בהמה נעשה בחינת לחם להשרפים שיוכלו להיות בבחינת רצוא שזהו החיות שלהם, ואחר כך נעשה שוב הוא כשנמשך בחינת נחוח להגיה נמשך גם בהם השוב שהוא בחינת ההמשכה בכלים מפלים שונים כו'.

והנה העקר בהקרבן היה הקרבת חלב ודם, ופרש בזהר חלב ודם בחינת תור וסומק, שהחלב שרשו מחסד ודם שרשו מגבורה, ועל ידי הפנה שהיה מעלה חלב ודם הגשמיים בחינת חסד וגבורה על ידי זה היה מעורר ההעלאה עד רום המעלות עד חסד וגבורה היותר עליונים, והעלאה זה גורם המשכה במדות עליונות.

וכמו שבקרבן בהמה עקר ההקרבה היה חלב ודם, כמו כן בהקרבת וזבחת הנפש הבהמית שבאדם גם כן עקר ההקרבה הוא בחינת החלב ודם. כי הגה כתיב 'כמו חלב ודבש תשבע נפשי' (תהלים סג ו'), כי החלב באדם שאינו יושב על מקום אחד, הגה עקר גדולו הוא מן התענוג, וצריך להיות התענוג מאלקות.

בחינת מקבל, 'תסובב' – הבורא עושה לה סביבין וחושב לנו כאלו אנו בבחינת גבר, הינו בחינת משפיע.

ובכל חדש וחדש אנו מקבלין בהירות ומחין חדשים, וזה הוא 'זאת' עלת חדש בחדשו, הינו הבחינה שאנו עולין למעלה לקבל מחין חדשים, ונקראת 'זאת', בחינת מקבל, אנו באים לבחינת בחדשו, שהבורא חושב לנו שאנו בחינת דבר, לחדשי השנה, כלומר זה הבחינה נוהג בכל חדשי השנה שבאים בהירות חדשות בהם ובכל פעם הבורא מסבב סבובים וחושב לנו כאלו אנו בבחינת 'בחדשו' שהוא בחינת דבר.

וזה הוא ו'שרים' כחללים כל מעיני בך, הינו ו'שרים' זה שאנו אומרים שירה, 'כחללים' שהוא מחול הפנים, שהוא סביב הפנים, הבורא מסבב סבובין וחושב לנו – זה שאנו אומרים – כאלו בבחינת דבר על דרך נקבה תסובב גבר' בנזכר.

ומפרש בקרא יותר, 'כל מעיני בך', כלומר אפלו שכל המעיינות החקמה שלי הם בך, אני תולה בך שאתה הוא המשפיע, 'אתה' הוא בחינת בחדשו שהוא בחינת דבר, השם יתברך יזכנו וינאנו נפלאות מתורתו אמן:

ובראשי חדשיכם תקריבו וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת (כח יא טו)

אזור אליהו

רבי אליהו מוויסקיט זיע"א

שעיר ראש חדש מכפר על חטאים שבתעלומות הלב שאין האדם מכיר בהם

שעיר עזים אחד לחטאת. פרש רש"י, ומדרשו באגדה: אמר הקדוש ברוך הוא הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח. הענין בזה, הנה השעיר ראש חדש מכפר על שאין בו

ועל דרך זה יובן ענין הקרבת הדם גם כן, כי הנה הדם הוא הנפש, והינו שכל החימוות שבנפשו ובחינת רתיחות הדמים בהבלי עולם ובחינת רשפי אש שבנפשו הבהמת בהמדת עולם הנה יתפך להיות רשפי אש שלהבת י"ה בכל יום על ידי ההתבוננות בקריאת שמע ותפלה, שזה ענין רוח האדם עולה למעלה מעלה פעולת התמיד וזבח דקרבנות כו' (ר"ה שה תמים):

זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה (כח יד)

תולדות אהרן

רבי אהרן זיטומיר זיע"א

בימים הקדמונים היה כל אחד זוכה כפי רצונו ובדורותינו אפשר לזכות רק כפי שנותנים מהשמים, ובכל זאת השם יתברך מחשיב עבודתנו כאלו השגנו מעצמנו

הנה בימים הקדמונים היה בהירות של הבורא פתוח ויהיה קל להשיג אור השכל, הינו בזמן המקדש היה נביאים, ואחר כך היה רוח הקדש, אבל עכשו בעונותינו הרבים כל אורות השכליות הם סתומים ונעלמים, וצריך אדם לעבד את הבורא בעבודה רבה ולשפר כל המסכים כדי שיקבל אור השכל מהבורא. והחלוקה היא בין הימים הקדמונים לעכשו, כשאדם היה משיג בעצמו אור השכל היה מקבל כל מה שרוצה, אבל עכשו אינו מקבל רק מה שנותנים לו מלמעלה הפל לפי עבודתו, וזה הבחינה הוא בחינת מקבל שמקבל מה שנותנים לו, אבל בימים הקדמונים שלקחו מעצמם אור השכל היה בחינת דבר, ובחינת מקבל נקרא 'זאת' ובחינת דבר נקרא 'זה'.

רק מחמת אהבת הבורא שאוהב את ישראל חושב לנו אפלו בחינה שלנו שאנו מקבלין לבחינת דבר, וזה הוא נקבה תסובב גבר' (ירמיה לא כא), הינו אותה הבחינה שהיא נקבה,

בבחינת מעוט נגד שאר בני אדם שאינם טובים ממנו, וזה בבחינת מעוט הירח.

אמנם כפי שכתבנו, שפמו שאין אדם בקי בתהום כמו כן אין האדם בקי בתעלומות לבו, ואם האדם יבין את זאת יסיר התרעומות מלבו ויצדיק אותו ויתברך. וזה ששעיר ראש חדש מכפר על שאין בו ידיעה וכו', הינו על החטאים שהם בתעלומות לב (ראש חודש):

הבאת הכפרה על מעוט הירח מורה שעל האדם לידע שכל חסרון בעולם נגרם ממעשה התחתונים ולהצדיק את מעשי הבורא

הנה בשעיר ראש חדש כתיב ושעיר עזים אחד לחטאת לה, ואמרו חז"ל (חולין ס:). אמר הקדוש ברוך הוא הביאו פפרה עלי על שמעטתי את הירח. הנה על כל דבר ודבר המארע לו לאדם מחיב להצדיק את הבורא ברוך הוא פי 'צדיק ה' בכל דרכיו וגו', ולהאשים את עצמו ולידע בברור גמור שמעשיו גרמו לו המקרה הזאת, ועל ידי זה מעלה ומגדיל כבודו ויתברך, ומזה נצמח לו ישועה.

ואף שנדמה לו לאדם שאין לו בהדבר הזה שום נגיעה ותיפסת ידי אדם, כגון מעוט הלכנה, אף על פי כן מחיב האדם לידע שמעשיו התחתונים גרמו המעוט. ובאמת פי כן הוא, כי לשיתקן מעשה התחתונים אז יהיה 'אור הלכנה כאור החמה' (ישעיה ל כ).

זה הביאו פפרה עלי, כלומר הביאו אתם קרבן לכפר עליכם על בשתי את הירח, על שמעטתי את הירח, כלומר אף שאני מעטתי אותה יהיה אצלכם כאלו אתם בישתם אותה, והכן היטב כי יש בזה סתרי חכמה, [ועין בחבורנו בעניני ראש חדש]. בן בכל דבר המארע לו לאדם מחיב לפדות שכירתו ויתברך ולומר אני הוא שגרמתי זו הסבה (פרשת כי

תשא)

ידיעה לא בתחלה ולא בסוף (שבועות ט:), כי יש אדם שסובר שאין פונתו רק לשם שמים לבד, אמנם באמת האדם בעצמו אינו בקי בתעלומות לבו, רק הבורא יתברך שמו הוא לבד בוחן לבות בני אדם, כמו שאומרים בתפלה (מוסף ראש השנה) 'לפניך נגלו כל תעלומות לב'.

והנה הירח סברה שפונתה רק לכבודו ויתברך לבד, כמה שאמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד (חולין ס:), אמנם לפניו ויתברך נגלו התעלומות וידע וכו', לכן אמר לה לכי ומעטי את עצמך, אמרה לפניו רבוננו של עולם הואיל ואמיתי לפניך דבר הגון וכו', ועל ידי זה בעצמו נתגלה לה שהיה לה נגיעה ולא היתה פונתה כל כך ובהירה, כמו שכתוב (איוב טו טו) 'הן שמים לא זכו בעיניו', פי אם היתה פונתה רק לכבודו ויתברך לבד לא היה לה להיות שום חלישת דעת ממה שנוצטתה להקטין את עצמה.

אמנם לפי הנראה לפי דעת השגת בני אדם נראה שאמרה דבר הגון וכו', לכן אמר לה הקדוש ברוך הוא לכי ומעטי את עצמך, הינו אני איני ממעט כבוד שום בריה רק אתה בעצמך ממעט את עצמך. והענין בזה, כי על ידי השפלות שאדם משפיל את עצמו וממעט את עצמו בכל עת סימן הוא שגם בתעלומות הלב פונתו רק לשם שמים. וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא הביאו פפרה עלי על שמעטתי את הירח, הינו שהצדיקים מחיבים לפרסם ולהסביר אף שצדיק ה' בכל דרכיו בענין מעוט הירח, פי פפרה הוא לשון קנות והסרה [עין רש"י פרשת וישלח על הפסוק (בראשית לב כא) 'אכפרה פניו'] והכן היטב.

והנה בכל נפש מישאל יש בבחינת מעוט הירח, שמתרעם האדם על ענין מעוטו, הינו שהשם ויתברך ממעט טובותיו ממנו והוא

יום תרועה יהיה לכם (כ ט א)

נחל יצחק

רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זיע"א

דברי התעוררות לחשבון הנפש עם התקרב סיום השנה והתחדשות והתגברות כמעשים טובים

'תְרוּעָה' הוא לשון שבירה, פלשון הפתוב 'תְרַעַם בְּשִׁבְט בְּרָזָל' (תהלים ב ט). וכמו כן תרועה הוא לשון חבה ורעות, כי על ידי לב נשבר, נעשים רעים אהובים להבזר ברזף הוא, וכדברי הפתוב 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה' (תהלים נא ט).

וְלִשְׁבִירַת הלב זוכים, פאשר מתבוננים בחשבון של כל השנה שעברה עלינו, ורואים במרירות נפש כמה חסרנו מן העבודה הפמה והראויה, ומה עמק שפלותנו לפני מלך גדול תמים דעים, ומקבלים על עצמנו להטיב את דרכנו, ולתקן לכל הפחות בסוף השנה, וכמאמר טוב אחרית דבר מראשיתו, על ידי זה נעשים רעים אהובים למקום.

והנה חדש אלויל, חדש הרחמים והסליחות, ממשמש ובא, ויש לנו להודרו בתשובה ובמעשים טובים. ויש לרמוז במאמר יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא (הגדה של פסח), שפאשר האדם נותן אל לבו להתחיל מראשית וילחדש מעשיו, עליו לומר לעצמו 'ביום ההוא', הבה נתחיל כבר עתה לחזור בתשובה וילחדש מעשינו לטובה, ולא להמתין עד שיגיע חדש אלויל.

וראשית התשובה הוא למאס ברע, ולקבל על עצמנו להיות כפנתס, לבער את יצר התאוה מקרבנו במסירות נפש, כי פאשר נוצחין ומכניעין את יצר התאוה הרעה, אזי מכניעין שאר פחות הרע שבנפש האדם בנגל בסיעתא דשמיא.

אין לאדם להתרעם על בריאת והסתת היצר

הרע אלא להודות לבזרא יתברך על ההודמנות להפכו לטוב

והנה אין לשאל ולהתרעם מה זה עשה ה' לנו ככה, שהעמיד לנו יצר הרע מר, ואנו מתנגעין כל כך להלחם בו ולהכניעו, ובכל יום יצרו של אדם מתחדש עליו ומבקש להמיתו, וכשל כח הסבל. אכן עלינו לזכר, כי זה עקר הנות רוח לפניו יתברך שמו, ומלחמת הכנעת התאוה הרעה היא עבודה גדולה ונשגבה עד מאד, וחיבה היא לפני המקום יותר מפל דבר שבעולם.

וזהו שאמר הפתוב ו'אהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' (דברים ו ח), ואמרו רז"ל (ברכות נד.) בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע. פרוש שלא די בכך שתאהב את השם יתברך ותודה לו על היצר טוב שהנחיל לך, אלא צריך אתה לאהב את השם יתברך גם כן ולהודות לו על שברא לך יצר הרע, על מנת להלחם בו ולהכניעו, ולעשות עמו קר וגדלה לבזרא כל עולמים השש ושמת ומתפאר בעבודה קדושה זו:

בין המצרים

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מינליש זיע"א

באר המאמר כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו

נראה כנות מאמרם (ירושלמי יומא פ"א ה"א) כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו, דלפום פשטא קשה דבנדאי צריך יותר פעלה לבנות דבר מלהחזיק דבר, ולמה יהא חשוב הדור כשלא נבנה בימיו כאלו נחרב בימיו.

אבל הפנה שכל שלא נבנה בית מקדשינו ולא סר המנות מאתנו – ואין לך כל

— שִׁיחָה שֶׁקֵּט מִבְּלֵי שׁוּם מִסְטִינִים רַק גְּאֻלָּה וְיִשׁוּעָה נִצְחָתִית:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

על ידי בכייה והורדת דמעות כבין המצרים מתקנים את פנים הראייה

בחינת בין המצרים שבוכין אז על התרפון, כי הבכייה היא בחינת שסותמין עיניו, ומצטערין על שראיין גבל רחוקנו מהתקלית, עד שאפלו כשרוצין להסתפל לשם קשה מאד, מחמת שגחרב בית מקדשנו מחמד עינינו, ונתרחקנו מאבינו שבשמים כל כך, עד שמגדל הצער מורידין דמעות שהם חלקי הראות וכיו. **ועל** ידי זה נדחה לחוץ פנים הראות של חיזו דהאי עלמא, שעקר בכיתנו על זה על שנמשכנו בראיתנו אחר הסתכלות על הכלי העולם הזה, ועל ידי זה נתרחקנו כל כך, על פן על ידי זאת הבכייה בעצמה, שדוחין הדמעות חלקי הראות לחוץ, על ידי זה מגרשין מעצמו חיזו דהאי עלמא, וזוכין להסתפל בישר על התקלית (הלכות מילה ח"ה):

עבודת עבודה

רבי אלימלך פייש מטאהט זיע"א

התעוררות לשכר טבעו ולהשתמש בכל מדותיו לעבודת השם יתברך וביותר בימי בין המצרים

צריך האדם לעבד להפך מדותיו שבלבו משמאלא לימינא, כי בכל מדה שבלב האדם יש חלק הטוב וחלק הרע, וצריך לעבד להשתמש בהם רק לצד הטוב ולהכניע כח הרע, כמו שאמרו חז"ל (ברכות נד.) 'בכל מאריך' בכל מדה ומדה שהוא מודר לה הני מודה לו במאד מאד, פרוש בכל מדה ומדה שנתעוררה כך, תשתמש בה להודות לשמו יתברך, ולעבדו במדה זו.

דור נדור שלא יפטרנו כמה וכמה צדיקים אשר מיתתם שקול כתרפון בית המקדש, וזה הוא 'כאלו נחרב בנימין' (דרוש והספד על הרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזולטשוב זיע"א):

חמדת דוד - פלי חמדה

רבי שמואל יעקב אב"ד קולושין זיע"א

אריכות הגלות - כדי שיזכו ישראל בגאולה על פי דין

שמעתי מדודי מורי ורבי הרה"ג זצלה"ה (מקאלושין), שענין אריכות הגלות הוא, שהשם יתברך רוצה כעת לגאל את ישראל על פי דין ומשפט, כמו שנאמר 'ציון במשפט תפדה' (ישעיה א כז), שהשם יתברך יפדה את ישראל שנקראו בשם 'ציון' שמצנינים בתורה ומצות על פי משפט, וכמו שנאמר 'אם שנותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלים' (דברים לב מא).

כי כשתהא הגאולה על פי משפט אז יעשה ה' נקמה בשונאים, שאם יגאל אותם על פי רחמים יש מסטינים ומקטרגים אם ראויים לרחמים, והנה די שינצלו הם ולא לעשות עוד נקמה בשונאים, אבל כשנתברר על פי משפט שהם זכאים, אז אין שטן ואין פגע רע, ואז יבוא גם נקמה בשונאי ה'.

ולזאת אמרו חז"ל (שבת פט:) שלעתיד ילמד יצחק אבינו עליו השלום זכות על ישראל ויעשה חשבון שישאל זכאים, יען כי יצחק הוא מדת הגבורה והדין, ואז על פי דין יצאו ישראל מהגלות.

ובזה יש לפרש הפתוב 'משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה' (תהלים עו ט), שכשישוע השם יתברך את עמו בדין, ומשמים' שהם מדת הרחמים 'השמעת דין', אז ארץ יראה' - תבוא יראת ה' בלב הכל, 'ושקטה'

ובפרט בימים אלו ימי בין המצרים, שבהם מתרבים ביותר כחות הרע והדינים, כמו שכתוב בזהר הקדוש כי בימים אלו היא זמן שליטת עשו וכת דיליה, ובעת הזאת נחרכו בתי מקדשנו הראשון והשני, פי גברה מאד החשכות וההסתר, בעת פזאת אנו צריכין לעבד ביותר להפכא חשוכא לנהורא.

כי כח ההסתרה אינה אלא בחיצוניות, אבל בפנימיות, מאיר בימים אלו אור גדול יותר מכל ימות השנה, ולכן לעתיד לבא יהיו ימים אלו ימים טובים, פי אז תתגלה הפנימיות של הימים.

ומהאי טעמא גופיה שולט החשף כל פך בימים אלו, כי את זה לעמת זה עשה אלהים, דבעת שהאור גדול ביותר, גם החשף גדול ביותר כדי לכסות על האור, וכמו שכתוב 'ורח בחשף אור לישראל' (תהלים קיב ד), פרוש כי במקום החשף, שם דייקא מסתר אור גדול מאד, וכמו שאמרו בזהר הקדוש לית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא.

וזהו הענין מה שראינו אצל הצדיקים תלמידי בעל שם טוב הקדושים נב"מ, שפעלו בימי בין המצרים ענינים גבוהים ורמים, יותר מכל ימות השנה, פי הם זככו נפשם כמו שיהיה העולם מזכך לעתיד לבוא, לכן האיר גם פנימיות הימים כמו לעתיד לבוא.

ולכן בימים אלו צריך האדם לעבד ביותר להפכא חשוכא לנהורא ושמאלא לימינא, דהינו לשבר ולהכניע כח ההסתר וכח הקלפה השולטת בימים הללו, ולעבד את ה' אף מתוך החשף והתגברות הרע.

ולכן בכל שנה אנו קורין פרשה זו, פרשת פנחס בתחלת ימי בין המצרים ודיקא, או בשבת לפנינה, פי הקריאה באה לעורר את האדם לעבודת הזמן של ימים אלו, להתעורר

כי כל זמן שהאדם לא טהר מדותיו, היצר מעלה על לבו הרבה מדות רעות, קנאה ושאנאה, גאות פעם והקפדה, ובגאותו כועס ומתקצף על חבריו, שכאשר חבירו עשה דבר שלא כרצונו, או דבר שאינו לפי כבודו, אזי מתיר לעצמו לדבר עליו סרה ודברי גנות, והפעם בויער בלבו נגד חבירו כאש תוקד, עד שרוצה לעקרו מן השמש ולכלעו חיים.

וכאשר שואלין אותו למה הוא מתפעס ומתקצף, אזי מלביש את מעשיו בלבוש של קדשה, באמרו שרוצה להזכיר את חבירו על חטאתו, כי עשה מעשה שלא בהגן, וצריך למחות בידו. והאמת הוא כי לכבוד עצמו קמכון, לנקם בחברו על אשר פגם בכבודו, ולא לכבוד ה', פי כל זמן שהאדם לא תקן מדותיו פראוי, הפעם בא בלבו, מלח קנאה ושאנאה ונגאיה המטבעות ומשרשות בו בתקף ועו.

לכן צריך האדם לשמר נפשו היטב, שבעת שנתעוררה בו מדת הפעס, יעבד בכל כחו לתפך מדה זו להשתמש בה לצד הקדשה, להרגיז את היצר טוב על היצר הרע, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה). לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנגאמר רגזו ואל תחטאו.

ועל ידי שישתמש בה לצד הקדשה, יכנע החלק הרע שבמדה זו, ואז יראה ויפיר שבאמת לא לשם מצוה התפון באותו הפעס, ואז יוכל לרדן את חבירו לכף זכות, ולהתבונן בנחת ובישוב דעת היאך לתקן הדבר בדברי תוכחה של אהבה.

כן צריך האדם לעבד על עצמו תמיד, שבכל מדה ומדה שמתעוררת בו, יעבד להשתמש בה לצד הקדשה, להפכא חשוכא לנהורא ומרינא למתקא, שזאת היא תכלית עבודת האדם בעולם הזה.

גדול לעבודת השם יתברך בשמחה ותקון כל מעשיו בימי בין המצרים

ובימים השבת שני כבשים כו', ובראשי חדשיכם כו' (כח ט-יא). הענין שנוהגין לברך החדש הוא כמו שכתוב כאן מתחלה ובימים השבת ואחר כך ובראשי חדשיכם, כי השפעת כל ימי השבוע הוא רק מה שמשפיע להם השבת, ומהשבת ישפע שפע ברכה והצלחה לעמו ישראל על ידי תפלתם, לזאת אנו מברכין החדש ומתפללין בשבת להיות החדש לטובה ולברכה.

וענין שאנו אומרים ראש חדש מנחם אב, יובן על פי משל [וקצת מהמשל שמעתין] לכן מלך שחטא הרבה נגד אביו המלך עד אשר היה מגרשו מפניו, ויהי לימים אשר הן מלך נטרד מאביו ונדד למרחקים, אחר שנים רבות הכרח הן מלך להשכיר עצמו לכפרי אחד להיות משרת אצלו למצא טרף נפשו, ומרב עבודה הקשה וממאכלים העבים והגסים נתגשם גופו ופניו וידיו ורגליו עד מאד, כדרך איש כפרי.

יהי לימים עבר דרך הכפר הזה אחד משרי המלך הפרתמים ופיריהו, ושאל להן המלך מה מבקשו מהמלך על ידו, והשיב לו שמבקש שישלח לו אביו המלך מלבוש מעור כשבים [שקורין פעלץ] ומנעלים [שטינועל], כי ימי החרף ממשמים ובאים, והוא הולך יחף וערום, והוא משכר אצל כפרי אחד.

והנה לצד גדל היגון והצער אשר עבר עליו זה זמן רב, נשכח ממנו גדל ערכו ורב איכותו, והיה מיאש עצמו מהצלחתו, ולא היה מצפה עת בא דברו של אביו להשיבו את ביתו היכל המלך, ולא היה שואל מהשר המלך רק דברים פחותים ההכרח לאיש כפרי, אשר יותר היה מהראוי לבקש ממנו להמליץ טוב עבורו ולבקש ולחנן את פני המלך בעד נפשו להשיבו אליו, ומעתה ישמע בקולו לכל אשר יצונו.

לעבר אותה עבודה שעבד פנחס, להפך מדת הדין עצמה לרחמים וחסדים.

וכפי מה שהאדם מתגבר על פח החשכות שבמימים האלה, לעבד בהם את ה' בתורה ותפלה, בן מעורר ומקרב הגאולה שלמה, פי בזה גורם שיתתפכו הימים האלו במהרה מחשוכא לנהורא, מגוון לשמחה, ומאפלה לאור גדול, כי בעובדין דלתתא איתער אתערוותא דלעלא. ועל זה רומז מה שאמרו חז"ל פנחס זה אליהו, פרוש שעל ידי שהאדם עובד בעבודתו של פנחס, להפך חשוכא לנהורא, מעורר פחו של אליהו הנביא זכור לטוב, שיבוא במהרה לבשר לנו הגאולה שלמה.

ולכן בכל התפלות שאנו מתפללים ומעוררים רחמים על הגאולה צריכה להיות עקר הכוונה להתפלל, שנוזה לקרב הגאולה על ידי מעשינו, ובעת שאומרים בקדיש, יתגדל ויתקדש שמייה רבא וכו', ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה, צריכין לכוון: רבוננו של עולם עזרנו שנוזה לקרב ביאת משיח צדקנו על ידי מעשינו, כי כל הגאולה תלויה בעבודתנו.

השם יתברך יעזר שאכן נזכה במהרה שיתתפכו לנו ימים אלו לששון ולשמחה לישועה ולנחמה, ובמהרה יקים התפלה שאנו מבקשים בכל יום לפני תפלת שמנה עשרה צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל ונאמר גאלנו ה' צבאות שמו קדוש ישראל, ברוך אתה ה' גאל ישראל, וקא לציון גואל במהרה בניינו אמן:

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

ראש חדש אב הוא המכתר שבחדשים אך מכסה בכסוי | משל נפלא מכו המלך שנוד מכית אביו ושכח את יקרת מוצאו | חזוק

אביו המלך, כי מאד מתחרט על שעבר, ומעתה מקבל על עצמו לשמוע בקול אביו.

ויעץ לו השר שיקח אגרת להמלך בדברי תחנונים ורצוי, ואיך הוא מצדיק הדין על עצמו כי ראוי הוא לו כל הצער אשר עברו עליו תמורת אשר לא שמע בקול אביו, ואשר מאד הוא מתחרט על מעשיו הרעים ומקבל על עצמו מהיום להיות סר למשמעתו. וכן עשה, והיה כותב לו אגרת ויבכה במר נפשו, ובייחוד בכה הן מלך על הצער והיגון אשר עבר על אביו המלך והעגמת נפש הגדול אשר היה לו מצער בנו יחידו, אשר היה משתוקק מאד לטובת בנו, ולא עלתה לו לשיוכל להיטיב לו.

ומיד שלח השר הנקבד המכתב הלו להמלך, והשיג תשובה נכונה פאשר השר יראא שכל דברי האגרת נאמרים באמת ויכלבב שלם, יראא להביא הן המלך לבית המלכות בלבוש יקר פיאות לבנו יחידו, ושמה הן מלך מאד, אמנם אמר לו השר כי אין מהראוי לקח אותו מאדונו הפפרי בלי ידיעתו, ואם יראא אותך בבגדי כבוד ויקר כעת אשר אתה לבוש בהן את כל הון בוז יבוי, ולא יתן אותך להלך, זאת עצה היעוצה לחלץ את הבגדי יקר, וללבש כמו מתחלה לבושי פפרי, ולא ידע הפפרי הזה ולא יבין גדל יקרת ערפך, ואז אקח אותך מביתו במחיר אשר יושת עלי [נשים עינך ולבך בהמשל הזה, ותמצא בעזרת השם יתברך הרבה פגנות בו].

כן אנוחנו מתפללין בשבת שמברכין חדש אב, אשר לדעתנו הוא המבחר שבחדשים, וכמו שמצינו בגמרא (תענית כו:) לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, ועוד ידו נטויה להפך החדש הזה מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב.

וכאשר בא השר לבית המלך וספר לו כל הנ"ל, נתעוררו רחמי אב על בנו, כי השר היה מליץ טוב עבורו באמרו שהצרות אשר עברו על ראשו זה ימים רבים היו בעוכריו, אשר נשפח מננו הטוב אשר היה לו, וצוה המלך לסע עוד הפעם שמה ולישב שמה חדש ימים, ולעורר את בנו לאט לאט עד אשר יזכר מי הוא, ואת יקרת נפשו, ויכיר ויבין וידע נאמנה שכל הצלחתו תולה רק בידו, ולכתב לאביו המלך איך שמתחרט על חטאיו, ומעתה יקבל עליו לשמוע בקולו ולהיות סר למשמעתו, ומודה ועוזב ורוחם, ואז למי חמדת המלך רק לו, ויבדאי המלך ישיבהו אל ביתו, וינתן כתר מלכות בראשו.

ועשה הן השר ויבא להפפר הנה, ובחר לו אכסניא סמוך לבית הפפרי הנ"ל, אשר הן המלך משפך שמה, ובקש מהפפרי הלז לתן לו על ימים אחדים המקשרת שלו [הוא הן המלך] לשרת אותו, וישלם לו מחירו. **וכאשר** הן המלך הנ"ל היה איזה ימים אצל השר המלך, ובכל יום יום נתן לו ממעדני מאכלים המרגל בבית המלך, וצוה עליו בכל יום לרחץ ולזכות את גופו ופניו ידיו ורגליו בבורית, עד אשר מעט מעט התחיל להשתנות גופו, ולזרוח עליו אור פניו פני בן המלך, פאשר היה לו מקדם, וגם בכל יום הלבישו לבוש אחר יקר יותר, עד אשר הלבישו פיאות לך מלך, וכל זה נתן לו אף על איזה זמן אשר ישמר את השר, ודבר עמו דברים המינשכין על הלב, עד אשר הזכירו גדל יקרת נפשו.

ואחר כך פאשר אמר השר שרוצה לסע לביתו, ואשר הוא מכרח לחלץ את בגדי יקר ולהחזירם להשר, ולהלביש עצמו שוב בבגדי הפפרי המגעלים והמוזהמים, התחיל לבכות עד מאד, ולבקש ולחנן את פני השר לרחם עליו, וליעץ אותו איך יוכל לשוב לבית

אב ראשי תבות א'חדות ב'וראנו א'מונה ב'שחון

וראשי תבות 'אב' נכלל בו קודשא בריך הוא ואורייתא ויש'ראל, 'אב' - א'חדות ב'וראנו, א'מונה ב'שחון, הוא יש'ראל שנקראים מאמינים בגי מאמינים, עוד 'אב' הוא התורה שנתנה בא"ף ביי"ת, וזהו שאנחנו מכריכים ומתפללים מנחם אב, שיתחמו מיהרה הקדוש ברוך הוא ואורייתא ויש'ראל, וכא לציון גואל במהרה.

הטעם שמגלת איכה כתובה בא' ב'

וכזה אפשר לומר הפננה, אשר מגלת איכה כתב רמיה בא"ב, ולכאורה הייתכן לקונן בדרך שיר בא"ב, אמנם אפשר מחמת שסבות הגלות שהיה על עיכם את תורת הנתן בא"ף בית, והפרו בריתי, ומגלת איכה הנעשה מזה תורה הוא תקון לזה, לתקן עם האותיות הלאה אשר פגמו בהתורה, ולזה נאמר בא"ב. והוא גם על הדרך האתון רברבין ואתון ועירין המבאר בזה הקדוש (ח"א ע"ג), אשר נמצאים בתורה על פי המסורה.

ולקהין באפס מה נראה, כי בכל מצוה המבאר באתון דאורייתא פאשר נעשה בדחילו ורחימו נקראים אתון רברבין, כי פעלתם רב בעולמות העליונים, ואם המצות אינם פראוי ואינם בדחילו ורחימו (וכמו שאמרו תיקוני תיקון י כה"ג) כל מצוה דלאו בדחילו ורחימו לא פרחת לעילא] אז מכנים בשם אתון ועירין, וכאשר יזכה האדם, אז מעלה אותן המצות מבחינת אתון ועירין לבחינת אתון רברבין, ופרחת לעילא.

וכמו כן בעברה רחמנא לצלן המבארים באתון דאורייתא מבלי לעשותן, ואם חס ושלום עבר עברה בודון ובמרד, אז פגם באותיות התורה באתון רברבין, ואם נכשל בשוגג אז פגם באותיות התורה של עברה זו, רק בבחינת אתון ועירין.

וזו אפשר לרמוז לא הביט און בעקב (במדבר כג כא), שאינו מדקדק עמהם להיותם נקראים באתון רברבין, ועין פרוש רש"י (ד"ה לא הביט), כי השם יתברך רב רחמיו מקטין עונותיהם, ובפרט בגלות המר, אשר תולה שהוא מרב קשי שעבוד הגלות, ולא ראה עמל בישראל, הינו בעסק מצוה אשר יעשה אותם האדם, אם היה בהם איה עמל ולא היה בדחילו ורחימו, לא ראה השם יתברך העמל הזה ומקבל אותם ברצון.

ואפשר לכוון בזה דברי חכמינו ז"ל (תענית כט:) משנכנס אדר מרבין בשמחה, ירצה פי אז הוא זמי רצון, ויש כח ביד האדם על די השמחה והאמונה אשר בלב, על די הנסים שנעשו אז, להעלות המצות שנעשו בבחינת אתון ועירין, לבחינת אתון רברבין, וזהו מרבין בשמחה.

משנכנס אב ממעטין בשמחה, על די שיתחזק אז בשמחה, ונאמין באמונה שלמה, כי יפקד ה' עמו ויגאלם, ויחפץ מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב, על ידי זה יזכה למעט העברות מבחינת אתון רברבין לבחינת אתון ועירין, וכמו שאמרו ז"ל (מכות כד:) שרבי עקיבא שחק פאשר ראה שועל יוצא מבית קדשי קדשים, ואמר בינן שנתקיים הנבואה שועלים הלכו בה (איכה ה יח), ודאי יקיים כל נחמות שנאמרו על ידי הנביאים במהרה בימינו.

ושמעתו בשם צדיק אחד, כמדמה בשם רבן של כל בני הגולה הרב הקדוש ז"ל מלובלין, משנכנס אדר מרבין בשמחה - שיקלת ביד אדם להרבות הקדשה על ידי שמחה, משנכנס אב ממעטין בשמחה - ירצה על די שמחה אז ממעטין הקלפה והטמאה:

רעה ישראל

רבי ישראל מרדכי מראומסטרינקא זיע"א

דברי חזק והתעוררות על חשיבות ימי בין המצרים

בימים אלו מתחילים שלשת השבועות - של ימי בין המצרים, ואיחא בתפארת שלמה רב לך שבת בעמק הנבא' (פיוט לכה דודי) שהשבתות של שלשת השבועות הם גבוהים מאד, וכתוב 'אז תרצה הארץ את שבתותיה' (ויקרא כו לד) - דכשישראל בגלות אזי מדרגת השבתות יותר גדולה אצלם.

ובאפטער רב מבאר הענין, מדוע קוראים בדרך כלל פרשת פנחס בימי בין המצרים, דהנה בפרשה זו כתובים כל המועדים והימים טובים, ומנזן הימים שהם ימי יום טוב בכל שנה הם כ"א, וסימנן 'אף' טוב לישראל והם פגוד כ"א יום דבין המצרים, כי ימים אלו הם השרש לימים קדושים אלו ולכל הימים טובים אלא שעדין הוא בסתר.

ועל זה בקש דוד המלך עליו השלום יצ' ציני ואביטתה נפלאות מתורתך (תהלים קיט יח), שבי' החדשים הללו תמוז אב הם פגוד העינים, וכיום הם בשפל המדרגה ומבקשים שיתעלו החדשים ויתגלה האור הגנוז בהם ויתהפכו לששון ולשמחה.

וזהו דכתיב 'מה רב טובך אשר צפנת ליראדך' (תהלים לא כ), שבימים האלה הטוב מנסה, וכתוב 'מצפון זהב יאתה' (איוב לו כב), דכמו שפזזב יש את זהם זההב שמשטיר הזהב, פן בימי בין המצרים שמשטרים בהם אורות הימים טובים ומתפללים שיתגלה הטוב הצפון בהם.

וכן מבאר על הפסוק 'סומך ה' לכל הנפלים' (תהלים קמה יד) וכתוב 'נפלה לא תוסיף קום

בתולת ישראל' (עמוס ה ב), שעל זה מבקשים ומתפללים בחדשים אלו שנגלה בימים אלו את הנפלאות הגנוזים שבתורה שהם עתה בכחינת נפילה, ובשלה הקדוש כתב בפרשת בלק על הפסוק 'חג לה' מחר' (שמות לב ה) שאמר אהרן הפכה במעשה העגל שהיה בי"ז תמוז, דיש מחר לאחר זמן, שלעתיד לבוא יתהפך אז י"ז בתמוז לששון ולשמחה.

ובעבורת ישראל וכן מהרוז ינער ובעוד ספרים איחא על הפסוק 'כל רדפיה השיגוה בין המצרים', שהפרוש הוא כל רדף י-ה השיגוה בין המצרים, כל מי שרודף להשיג את השם יתברך כולו להשיגו בבין המצרים שאז אפשר להתחזק יותר בתורה ועבודה, משל למלך שכשהוא על אם הדרך בשוקים וברחובות יכולים להגיע אליו יותר בנקל מכפי שהוא בביתו, שכל אחד ואחד יכול להתקרב ולדבר עמו, פן הוא הנמשל להבדיל אף אלפי הבדלות אצל השם יתברך.

ובעטרת ישראל איתא, קבלתי מאבותינו ורבותינו שמימי בין המצרים הם עקר ההכנה לימים הנוראים ולימים טובים שבחדש תשרי ולכל השנה בלה, ומסביר כל הענין באריכות על פי קבלה, שהם ימים גבוהים מאד אף הם בהסתור.

ובמגן אברהם להמגיד מטריסק זי"ע איתא על הפסוק השיב את חמתי, 'את' ראשי תבות ת'מוז א'ב שבהם נחרב בית המקדש ופנחס השיב את חמתי (ופעל שאף בחדשים אלו יתגברו כלל ישראל על כחות השממה), ולכן אמר הנני נותן לו 'את' בריתי שלום. והשם יתברך יעזר שיקים אור חדש על ציון תאיר, שיתגלה האור, ונזכה לגאולה שלמה מכל המצרים, ויתהפכו הימים לששון ולשמחה במהרה בימינו אמן:

ארצות גאוני הדורות

ונראה דיובן בהקדים מה שיודע דתבת א'ת' כנוי לתלמיד חכם, וכמו שדרשו (פסחים כב:) את לרבות תלמיד חכם, וידוע עוד דהצדיקים נתפסים בעון הדור, ואיתא בתנא דבי אליהו דתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. וזה אומר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל וכו', ועל די בן שהשיב את חמתי מעל בני ישראל לא כליתי את הם התלמידי חכמים והצדיקים שנתפסים בעון הדור, על די שהשיב חמתי מעל בני ישראל לא כליתי את' הם התלמידי חכמים שבבני ישראל שלא יתפסו בעון הדור, ובין שגם שהצדיקים והתלמידי חכמים לא נתפסו ובאמצעותם יהיה השלום בעולם, מדה כנגד מדה הנני נתן לו את בריתי שלום.

טעמי המקרא

רבי מימון בן עטר זצ"ל

פנחס מסר את נפשו בכרי למנע חלול ה'

יש לדקדק שלכאורה תבת "בתוכם" יתרה היא. עוד יש להבין, הלא מבאר בפנסת הגדולה (ח"מ ס" תכ"ו בהגהות ב"י ס"ק א), שאסור לאדם להעמיד את עצמו אפלו בספק ספקה, כדי להציל את חבריו, ואם בן פיצד הכניס פנחס את עצמו לספקה ולא חשש שזמרי יקום עליו להרגו נפש.

ונראה לכאר, בהקדים את דברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ה ה"א-ב) פ' בית ישראל, מצוים על קדוש השם הגדול הזה, שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב, לב). אף אם אמר לו גוי 'עבור על אחת מכל המצוות או שתהרג', יעבר ואל יתרג,

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה י"א-יב)

עמק הלכה

רבי מנחם מגלי בר' ברוך הלוי זצ"ל

ענש המגפה על הערב רב שנתעברו בשבט שמעון

נראה פרוש פשוט בהמשך הפסוקים, דאיתא בזהר דכל אותן שמתו במגפה לא היו מישראל אלא מערב רב שנתעברו בשבט שמעון. רש"י פרש בפ' רשת נח (י"ג), כל מקום שאתה מוצא ונות, אנדרלמוסיא בא לעולם והורגים טובים ורעים, דכין שנתן רשות למשחית אין מבחין בין טוב ובין רע.

והשתא יובן פנחס בן אלעזר השיב את חמתי מעל בני ישראל, דאי לא הנה נעצר המגפה מחמת קנאת פנחס היה המגפה גם על ישראל כנ"ל, דבהאי חטא אנדרלמוסיא בא והורגים טובים ורעים, לזה השיב מעל 'בני ישראל' דייקא, וזה ולא כליתי את בני ישראל בתוכם 'בתוכם' דייק, רצה לומר בתוך הנה כ"ר אף הערב רב לא היה הפליון גם על ישראל כנ"ל.

ציון במשפט תפדה

רבי ציון הכהן יהונתן זצ"ל

מניעת מיתת תלמידי חכמים לכפר על בני ישראל

יש לדקדק דאמאי מתחלה אמר מעל 'בני ישראל' בלא תבת את, ואחר כך אמר 'ולא כליתי את בני ישראל'.

להציל בעצמם מידי השוודים. לכן בא המדרש ואומר, 'בדין הוא שיטל שְכָרוֹ'. כלומר, לו לבדו מגיע את כל השכר על הריגת זמרי והצלת ישראל מפליה, מפני שרק פנחס יכול היה להרג את זמרי, שהרי הנסים שנעשו לו היו בזכות צדקותו, ובלעדיו לא הייתה להם אפשרות להרג את זמרי. וממילא, נחשב פנחס כבני השירה שלא יכלו להציל בעצמם, ולפיכך בדין הוא שכל השכר מגיע רק לפנחס. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

לקוטי אמרי אל

רבי יחזקאל מאיר מויעלם זצ"ל

פנחס זכה גם כגן עדן של זמרי

מוכא במדרש (במ"ר כא, א) 'אמר הקב"ה בדין הוא שיטל שְכָרוֹ'. ויש לתמה, הרי פשוט שלא יקפח ה' את שְכָרוֹ של פנחס, ומה בא להשמיענו באמרו 'בדין הוא שיטל שְכָרוֹ'? ועוד יש לדקדק, מדוע אמר 'שיטל שְכָרוֹ', הרי לו לומר 'שיקבל שְכָרוֹ'.

ויש לבאר על פי הגמרא בחגיגה (טו, א), שאל אלישע בן אבויה את רבי מאיר, מה פרוש הפסוק 'גם את זה לעמת זה עשה האלהים' (קהלת ז, יד). ענה לו רבי מאיר בשם רבי עקיבא, ברא צדיקים, ברא רשעים. ברא גן עדן, ברא גיהנם. כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגן עדן ואחד בגיהנם. זכה צדיק, נטל חלקו וחלק חברו (הרשב"א בגן עדן. נתתיב רשע, נטל חלקו וחלק חברו (הצדיק) בגיהנם.

ובזה מבארת פנות המדרש, שאין הפונה לשְכָרוֹ של פנחס, שזה ודאי מגיע לו. אלא הפונה שעל פי הדין גם מגיע לפנחס 'שיטל שְכָרוֹ' של זמרי, ולכן אמר דוקא 'שיטל שְכָרוֹ' ולא 'שיקבל שְכָרוֹ'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

שנאמר 'אשר יעשה אתם האדם וחי בהם' (שם יח, ה), ולא שיקמות בהם. חוץ מעבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים. במה דברים אמורים, שיעברו ואל יהרגו, כאשר הוא עובר בינו לבין עצמו, ואין שם עשרה מישראל. אף אם אנסו אותו לעבר לפני עשרה מישראל, יהרג ואל יעברו. **ומעתה**, זהו שהוסיפה התורה "בתוכם", ללמדך, שמעשהו של זמרי היה בפני ישראל, והיה בזה חלול ה'. ובאפן זה, מתר היה לפנחס להכניס את עצמו לסכנה, כדי למנע חלול ה'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כח יב)

פני האדמה

רבי משה רפאל מיחס זצ"ל

בדין הוא שרק פנחס יזכה בשכר

מוכא במדרש (במ"ר כא, א), 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטל שְכָרוֹ'. וקשה, וכי יעלה על הדעת שיקפח ה' את שְכָרוֹ של פנחס, ואם כן מה בא להשמיענו באמרו 'בדין הוא שיטל שְכָרוֹ'.

ונראה לבאר, בהקדים את דברי הגמרא בבבא קמא (קטז, א), שירה שהיתה מהלכת במדבר, ובאו שוודים ושדדו את המונם, ועמד אחד מהם והציל את הממון של בני השירה מידי השוודים, הדין הוא, שאם לא יכלו בני השירה להציל את הממון מיד השוודים, הרי שהם התיאשו ממנו, וזה שהציל, זכה בכל הממון. אף אם יכלו להציל את הממון מידם, הדין הוא, שכל אחד מקבל את מה שגושד ממנו.

עוד יש להקדים את הגמרא בסנהדרין (פב, ב), כי ששה נסים נעשו לפנחס בזמן שהרג את זמרי. ומעתה, מקום היה לומר, שהשכר על הריגת זמרי, מגיע לכל ישראל. שהרי כל אחד יכול היה לקום ולהורגו, ולהציל את ישראל מפליה ח"ו, בדומה לבני השירה שיכלו גם הם

וכני אליאב וגו' בהצתם על ה" (כו ט)

חַמַּדַּת יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל יהודה קארפנינקעל זצ"ל
בהצתם על ה' שעוררו את חטא העגל

פְּרַשׁ רש"י, 'בהצתם את העם על ה'. לכאורה היכן מצינו בתורה שהיה אצל דתן ואבירם דבר זה שהשיאו את ישראל להגיע לידי בהצתם את העם על ה'. ונראה לעניות דעתי, דקאי על מעשה העגל, שטען משה רבנו ע"ה שלא חטאו בני ישראל, כמו שאמרו במדרש (במד"ר יט לג) על שאמר הקדוש ברוך הוא 'אנכי ה' אלהיך' (שמות כ ב), ואמר משה לי אמרת ולא להם, שמא חטאתי. אמנם פאשר טען קרח 'פי כל העדה כלם קדושים' (לעיל טו ג), וכלם שמעו מהר סיני 'אנכי ה' אלהיך', אז נתעורר עליהם חטא העגל, וזהו 'בהצתם על ה' בחטא העגל'.

לאלה תחלק הארץ בנחלה כמספר שמות. לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו (כו נג-נד)

אֶהְיֶה יוֹסֵף

רבי יוסף בן הרוש זצ"ל

שכר עולם הבא כפי רבוי המצות והמעשים טובים

וארמוז, ידוע שמי שמרבה מצות ומעשים טובים, אז מרבה לו מלאכים וטובות עולם הבא בעזרן ה', וזוכה בעולם הזה ובעולם הבא. וזה פונת הפתוב **לאלה תחלק הארץ היא ארץ העליונה**, שנוחל אותה וזהו **בנחלה**. **ב'מספר ש'מות לרב ראשי תבות 'לבש'**, רמז שעושה לבוש לנשמתו. ואמר לרב לומר למרבה מעשים טובים בעולם הזה תרבה נחלתו לעולם הבא, ולמעט במצות ותורה תמעט נחלתו. **איש לפי פקדיו**, הם מצותיו, שפרגום מצוה

פקודא, וזהו 'איש לפי פקדיו' יתן על ידו יתברך יתן נחלתו, ומי ששרח בערב שבת יאכל בשבת בעולם התגמול.

וימת נרב ואביהוא בהקריכם אש ורה לפני ה'
(כו סא)

בְּנֵי שְׁלֹמֹה

רבי שלמה אמסלם זצ"ל

נרב ואביהוא נחשבו שניהם כגוף אחד

יש לדקדק למה אמר 'וימת' לשון יחיד, והיה לו לומר 'וימתו' בלשון רבים שהרי הם שנים. ואפשר לתרץ על פי מה שאמרו רז"ל בויקרא רבא פרשת אחרי (כ ט), שטעם מיתת בני אהרן היה על שלא נשאו נשים. והנה דבר ידוע הוא (זוה"ק ח"ג רצו.) כי איש בלא אשה הוא חצי גוף, ולפי זה אם בן שני בני אהרן שלא היו להם נשים, כל אחד מהם לחצי גוף יחשב, ובהתחבר שניהם יחדיו הרי הם גוף אחד שלם, ולכך אמר 'וימת' בלשון יחיד כי שניהם יחד חשובים כגוף אחד.

איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו (כו ח-ט)

כָּלִי חַמַּדָּה

רבי מאיר דן רפאל פלוצקי זצ"ל

החלוק בין ירשת הבן לירשת הבת

נראה דיש הבדל בין בן לבת, הנפש האב ונפש הבן אחת היא, ואין זה בגדר ירשה כלל, שאין זה קרבה אלא עצם אחד, אמנם הבת אצל אביה היא רק קרבה כמו שאר קרובים, רק שהיא הקרובה ביותר, ולכן בת במקום בן אינה יורשת, כיון דאיכא בן לא צריך תורת ירשה כלל כיון דהוא עצם, ואין הבת יורשת דהיא רק קרבה.

על אהלו של משה ופוקדים את מעונו בכך, עת, ברור שתמיד הספסלים והמחצלות יזווו ממקומם, ובכל עת היה יהושע מסדרם מחדש, ועשה זאת בדומיה ובצענה ולא התרעם על עם הקדש, אלא עינו היתה טובה עליהם, ורק אדם כזה שעינו טובה על הצבור, ונוהג עמם בסבלנות וארף רוח, הוא יכול להנהיג את העם. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וביום השבת שני ככשים בני שנה תמימים (כח ט)

אהל יצחק

רבי יוסף בן חסון זצ"ל

קרוב מוסף שבת מועט מכל הקרבנות - לרמוז על מעוט אכילה ושתייה ולהרכות בעסק בתורה

רבותינו בעלי התוספות ז"ל דקדקו למה קרפן יום השבת פחות מכל הזמנים, [עייני עור בספר דעת זקנים מה שהביאו מרז"ל]. ולעניני דעתי אפשר לומר הטעם על פי מה שפרש הרב בינה לעתים ז"ל בדרוש י"ו, על מאמרם ז"ל (סוכה נה:) שבעים פרים כנגד שבעים אמות, פר יחיד כנגד אמה יחידה, משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה, ליום אחרון אמר לאהובו עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך.

והוא, שדבר מוחש ומרגל אצל האנשים שבהיותם מסבים בסעודה, אם יהיו שם רבוי מאכלים יצטרכו זמן רב לאכל מכלם, ולא יהיה להם זמן פנוי להשתעשע יחד בדברי רצוי ואהבה וחסד, ונמצא שעקר הגוף למסבין אינה מעצם האהוב המסב עמו בחברתו אלא מהאכילה עצמה. אבל בשבתם יחד קבע על דבר מועט, אשר אם נביט אל פמות הסעודה ודאי במעט רגע תכלה, פשוט הוא פי לא עשה עקר אלא מהשתתף בהצמדם יחד, והם נהנים כל אחד מחברו בנעם שיח התוכחות והשתעשע בדברים זה עם זה.

ומעתה אתי שפיר מאד דקדוק לשון המקראות, שאמרה תורה הקדושה איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו, קרי לה התורה 'העברת נחלה', שבאמת היה צריך להיות הדין שאם מת איש ואין לו בן יהיה הנחלה מגיע בתורה לאביו, כיון שנפש הבן והאב אחת היא, אמנם הבת היא רק קרבה, ואם בן היה בדין שיהיה לאביו, אמנם התורה הקדושה אמרה והעברתם את נחלתו שעל פי שורת הדין הגמור היא של אביו, לבתו.

ואם אין לו בת על זה אמרה תורה 'ונתתם' את נחלתו לאביו, בזה לא אמרה תורה 'והעברתם', שבה באמת אם איתא לאב האב יורש אותו, והא דאח יורש הינו בדליתא לאב, ואם בן שפיר אמר 'ונתתם' את נחלתו לאביו.

ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון

(כו יח)

פקדת אלעזר

רבי אלעזר אביחצירא זצ"ל

מי שהוא סבל עם הצבור יכול להיות מנהיג

נאמר במדרש (במ"ד כא, יד), 'כיון שירשו בנות צלפחד את אביהן, אמר משה, הרי השעה שאנתבע בה צרכי, אם הבנות יורשות, בדין הוא שירשו בני את כבודי. אמר לו הקב"ה "נצור תאנה יאכל פניה" (משלי כו, יח), כניד ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתף והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלות, הואיל והוא שרתף בכל כחו כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכו'.

ותמונה, וכי מנהיג ישראל נבחר בשביל סדור ספסלים. ומסתבר לומר, שמכיון שהיו כל ישראל דורשים לדעת את דבר ה', וצובאים

לְנֶסֶךְ אָחֵד. אֲבָל בִּשְׂאֵר קַרְבָּנוֹת הַחֵג, שֶׁהָיוּ שָׁם כְּבָשִׂים אֵילִים וּפָרִים שֶׁלֹּא הָיוּ הַקְּרָבָנוֹת שְׂוִים וְאִסּוּר לְעָרֵב נֶסְכֵי פֶר עִם נֶסְכֵי כֶבֶשׂ, עַל כֵּן כְּתִיב וְנִסְכָּם אוֹ וְנִסְפֵיהֶם. [מהר"ב הגאון רבי יעקב צעסלאק מלאמזע]

ומנחתם סלת כלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו. עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים (כח כ-כא)

פך הנהן

נבי אברהם יצחקי זצ"ל

מדידת מנחת האיל והפר בכמה כהנים

כתיב שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל 'תַּעֲשׂוּ', וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר 'תַּעֲשׂוּ', וּבְכֶבֶשׂ כְּתִיב עֶשְׂרוֹן אָחֵד 'תַּעֲשׂוּ' בְּלִשׁוֹן יְחִיד. נִרְאֶה לִי בְּמֵה שֶׁפֶתַח הַרְמַב"ם (מעשה הקרבנות פ"ב ה"ח) כִּשְׁהוּא מוֹדֵד אֵין מוֹדֵד שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְאֵיל בְּכָלִי שֶׁל שְׁנֵי עֶשְׂרִים, אֲלֵא בְּעֶשְׂרוֹן הִיָּה מוֹדֵד שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל וּשְׁלֹשָׁה לְפָר.

ואם כֵּן בִּיּוֹן שְׁמוֹדֵד לְאֵיל שְׁנֵי פְעָמִים יְכוּלִים לַעֲשׂוֹתָם שְׁנֵי כֹהֲנִים, וְלָכֵן כְּתוּב 'תַּעֲשׂוּ', וְכֵן לְפָר. אֲבָל בְּכֶבֶשׂ דְּלִיכָא אֲלֵא מְדִידָה אַחַת כְּתִיב 'תַּעֲשׂוּ', דְּבַכְתֵּן אָחֵד נְמַדֵּד.

שעיר עזים אחד חטאת מלכד חטאת הכפרים (כט יא)

לקוטי בשמים

רבי יחיאל מיכל ברמאן זצ"ל

גמר כפרת שעיר המוספים של יום הכפורים
במוצאי היום

בבעל הטורים כתב טעם למה לא נאמר ביום הכפורים 'לכפר' כמו שנאמר בשאר שעירי הרגלים, לפי שיום הכפורים מכפר. ויש להבין לטעם זה, מדוע נאמר

וְכֵן עֲשֵׂה הוּא יִתְבַרֵךְ שְׁמוֹ עַל דֶּרֶךְ הַמְּשָׁל, כִּי לְגַבֵּי הָאֲמוֹת שֶׁהֵם עֹבְדִים עֲשֵׂה עֲקָר מִהִסְפּוּדָה, אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בָּנִים אָמַר שֶׁיַּעֲשׂוּ סְעוּדָה קְטָנָה, שֶׁלֹּא לְאֵבֶד הַזְּמַן בְּעֶסֶק הָאֲכִילָה הַמְּרֻבָּה, וּבְאֵר הַטַּעַם כְּדֵי שֶׁאֲהַנֶּה מִמֶּד, רָצָה לִזְמַר מִמֶּד עֲצֻמָּה, מִיִּדְוֹת חֲבֵרְתָךְ וְנַעַם פְּנִיךָ, וְלִהְתְּעוֹרְרוֹת זֶה צָוָה שֶׁלֹּא לְהִקְרִיב בְּשִׁמְיֵי עֲצֵרַת אֲלֵא פֶר אָחֵד בְּלִבְךָ, כְּדֵי לְהִתְעַצֵּר וְלִהְתְּעַבֵּב יְדִידוֹת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, עַכְתִּיד ז"ל.

וטעם זֶה עֲצֻמוֹ נוֹכַח לִזְמַר בְּשִׁבְתָּ גַם כֵּן, שֶׁצָּוָה לְהִקְרִיב שְׁנֵי כְּבָשִׂים דְּרוּקָא פְּחוֹת מִכָּל הַזְּמַנִּים, לְפִי שֶׁמִּצְוָה לְעַגֵּג הַשִּׁבְתָּ בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה וְשִׁינָה וְכִיּוּצָא, וְכִמּוֹ שֶׁפֶתוּב (ישעיה נח יג) 'וְקִרְאתָ לְשִׁבְתָּ עֲנִי', וְכִדֵּי שֶׁלֹּא יִמְשֹׁךְ הָאָדָם בְּעַגְגָּה זֶה כֹּל הַיּוֹם כְּלוֹ וְלֹא יִהְיֶה לוֹ זְמַן לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וְלִהְשַׁתְּעַשֵּׂע בְּקוֹנּוֹ, עַל כֵּן צָוָה לְעֲשׂוֹת סְעוּדָה קְטָנָה, דְּהִינּוּ שְׁנֵי כְּבָשִׂים דְּרוּקָא, לְרַמּוֹ לָנוּ שֶׁנִּמְהָר בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, כְּדֵי לְהִנִּיחַ זְמַן לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וּלְעַגֵּג הַנְּשִׂמָה גַם כֵּן שֶׁזָּהוּ עֲקָר הַעֲנִי, וְהוּא כְּמוֹ בַּחַג שְׁמִינֵי עֲצֵרַת שֶׁצָּוָה לְהִקְרִיב פֶּר אָחֵד דְּרוּקָא כְּדֵי שֶׁאֲהַנֶּה מִמֶּד.

ילקוט פנינים

נבי מנחם צבי טאקסין זצ"ל

ערוך נסכי התמיד

להבין אֵת אֲשֶׁר הִפְתּוּב מִתְחִיל וּבִיּוֹם הַשִּׁבְתָּ שְׁנֵי כְּבָשִׂים, וּמִסֵּים וְנִסְכּוֹ' בְּלִשׁוֹן יְחִיד, וְהָיָה לִיָּה לְמִימַר כְּמוֹ בִּשְׂאֵר הַחֲגִים וְנִסְכָּם אוֹ וְנִסְפֵיהֶם.

ונראה לִי שֶׁהוּא עַל פִּי דִרְשַׁת רַ"ל בְּמִסְכַּת מְנַחוֹת (פ"ט:), כִּי בְּאֵם שֶׁהָיוּ הַקְּרָבָנוֹת בְּאֵים שְׂוִים מִמִּין אָחֵד, הָיָה מִתָּר לְעָרֵב אֵת הַשְּׁנֵי נִסְכִּים מִשְׁנֵי הַכְּבָשִׂים לְנֶסֶךְ אָחֵד, וְזָהוּ שֶׁתִּשְׁמַעֲנּוּ תוֹרַתְנוֹ הַקְּדוּשָׁה כִּי בִּיּוֹם הַשִּׁבְתָּ הָיוּ שְׁנֵי כְּבָשִׂים שְׁנִסְכָּם שְׂוָה, עַל כֵּן כְּתִיב וְנִסְכּוֹ' שֶׁיְכוּל לְעָרֵב אֵת הַנִּסְכִּים מִשְׁנֵי הַכְּבָשִׂים

מגלות מגלות וכותב זכיותיהם של כל אחד מישראל, ויש אומרים שאזור עור שלו הוא מאילו של אברהם אבינו, כי לו יאתה לגופיה, ועוד להזכיר זכות אבות תמיד. (מאמר אם כל חי

ח"ג ס"ו כד)

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלוניקי זצ"ל

שכרו של פינחס שעומד ומקריב בכל יום לכפר על בני ישראל

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל (כה יא). יש לפרש מה שכתוב 'והיתה לו ולזרעו', ויתרץ מלת 'עולם' דקשה שהרי עתיד בית המקדש ליחרב ואין שם כהנה, וכדמקשה גמרא בסוף מנחות (ק:) על 'לעולם זאת על ישראל', ולא שיך לתרץ כאן כדמתרץ התם.

והוא במה שכתב הרב עשרה מאמרות בשם מדרש זה לשונו: אמרו עליו שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אף על פי שהוא שמש, שהרי בקדשתו הוא עומד, כדאמרינן בסוף עדיות (פ"ח מ"ו) מקריבין אף על פי שאין בית [וכו'], ע"כ.

והטעם שנתן דבר זה לאלהיו, לפי שכפר על בני ישראל במעשה זה, לכן נתן לו הקרבת התמידין שהוא לכפרת כל ישראל, ועל דרך שאמרו בזלזול ריש הסדר (רמז תשע"א), אפה נתת שלום בין ישראל ובנינו בעולם הזה, אף לעתיד לבוא.

וזוה שאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, רצה לומר שבין שניהם, דהינו פנחס גופיה וזרעו אחריו יהיה להם כהנה לעולם, דהינו 'לזרעו' בזמן שבית המקדש קיים, ו'לו' גופיה בזמן שאין בית המקדש קיים, שהוא מקריב תמידין בהעלם. ומפרש הטעם, תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל,

'לכפר' בפר ושעיר של עבודת היום הנאמרים בפרשת אחרי מות, וכמה נשתנה שעיר המוספים מהם שלא נאמר בו 'לכפר', הלא פלם באים לכפר על טמאת מקדש וקדשיו.

ונאמר הגאון רבי רפאל אב"ד באה"ו לישב בקה דאמרינן בפסחים (נט.), ואכלו אתם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובקלים מתפפרים, וכמה דכהנים לא אכלי בשר, בעלים לא מתפפרי ע"ש. ולכן לא נאמר 'לכפר' בשעיר המוספין של יום הכפורים, כי הוא היה מן החטאות הנאכלות, ואם כן לא נשלמה הכפרה ביום הכפורים עצמו, כי הכהנים לא יכלו לאכל מן הבשר כדת היום עד הערב, אכל בפר ושעיר שבפעבודת היום נכון הוא שגאמר 'לכפר', כי הם היו מן החטאות הנשפוטות, ואם כן נשלמה הכפרה בו ביום.

מנושאי הפרשה

הקרבת התמידים בכל יום על ידי אליהו הנביא

עשרה מאמרות

רבי מנחם עזריה פאנו זצ"ל

הקרבת התמידים בכל יום בבית המקדש אף כחכנו

ואמרו עליו (ע-ל אליהו) שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אף על פי שהוא שמש, שהרי בקדשתו עומד, ואתא פי הא דתנינן בסוף עדיות (פ"ח מ"ו) מקריבין אף על פי שאין בית, ואפשר שנגזרו לו קפות מתרומות הלשכה כדי שיהיו באים משל צבור.

ואינו רחוק להאמין שיהיו אבות העולם עומדים על גביו למעמד, והימן אסף וידותון משוררים, ומעורות הקדשים דכתיב (ויקרא ז ח) בהו' לו יהיה אמרו שהוא עושה

לכפר על בני ישראל, וזהו והיתה לו לפנחס הנהגה שעומד ומקריב אפלו בזמן הזה, אימתי, אם ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, 'ברית' היא התורה, תורת מעשה הקרבנות שעוסקים בה הפהגים, ואם קוראים במעשה הקרבנות ישראל, אז תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל עומד ומקריב פנחס, ואם אינם עוסקים במעשה הקרבנות גם פנחס אינו מקריב.

סמוכים לעד

רבי אליהו הפהג האייתמרי ז"ל

הקרכת כל הקרבנות בזמן הזה על ידי אלהיו

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים (כח ט). סמך שבת לתמידין, לרמז מה שבת לעולם אף תמידין, שאף על פי שמשחרב המקדש בטלו תמידין מלמטה, מלמעלה לא בטלו, דמיכאל שר הגדול מקריב שני כבשים של אש במזבח של מעלה, את הכבש אחד בבקר ואת הכבש אחד בין הערבים, פאמרו רבותינו ז"ל והביאו תילקוט חדש.

ומה טוב ומה נעים, עם מה ששמעתי מספר הפליאה, שאליהו ז"ל מקריב בכל יום פאן במקום המקדש של מטה, במקדש הנעלם, כל הקרבנות שהיו נקריבים בזמן שהמקדש היה בגלוי, עד פאן. ולכן לרמז על זה, סמך שבת לתמידין, לומר מה שבת אינו בטל לעולם, גם התמידין. ולרמז גם על שאר הקרבנות שלא בטלו, סמך אחר פרשת שבת פרשיות של קרבנות ראשי חדשים והמועדות, ונכון. **ובזה** פרש החכם השלם כה"ר ידידיה אבולעפיה גר"ו, דלרמז ד'פינחס זה אליהו מקריב היום הקרבנות, נכתבו עניני הקרבנות בפרשת פינחס.

וגם תראה פסוק מפרשת הקרבנות (כח ב) צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו,

לכן מדה פנגד מדה תהא מדה זו נתונה לו שיהא מכפר על ישראל לעולם, וזה שאמרו בספרי (הובא בילקוט סוף סדר הקודם) 'וכפר' לא נאמר אלא 'ויכפר', שעד עכשו לא זו אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים.

בח מעשיו הגיד לעמו - בן מנבד אב

רבי מסעוד אלחזאד ז"ל

על ידי למוד תורת הקרבנות מועילה הקרכת התמידין של אליהו הנביא

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל. ויובן על פי מה שכתב בעל עשרה מאמרות, כי פנחס הוא אליהו, אמרו עליו שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אף על פי שהוא שם, שהרי בקדשתו עומד, ואתניא פי הא דתנאי בערות (פ"ח מ"ה) מקריבין אף על פי שאין בית [וכו'], ע"כ.

והקשה הרב בית דוד ז"ל (סי' תקה), אם בן מאי קאמר בש"ס 'בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהיה עליהם', ומאי האי דאמרי 'ועתה בעונותינו אין לנו לא כהן' וכו', ותריץ, ונראה לי דמה שמקריב אליהו אינו מועיל לנו אלא על ידי שאנו עוסקים בתורת הקרבנות בלמוד, משום דהוי מה שמקריב פנחס קרוב בלי ידיעת הבעלים, ועל ידי הקריאה הוי גלוי דעת דניחא להו בקרבנות ומהני לן. אי נמי אין פנחס מקריב אלא דוקא בשעוסקין ישראל בלמוד תורת הקרבנות, ולכן נראה שטוב לכונן גזה בקריאת הקרבנות שעל ידי הקריאה נחשב פאלו אנחנו מקריבים, או לכונן שעל ידי קריאתנו נעמד פנחס וקריב בעדנו עכ"ל.

מעתה הרי הוא כמבאר, פנחס תחת אשר קנא לאלהיו והיתה לו הנהגה אפלו בזמן הזה שאין בית המקדש עומד ומקריב

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב). הנני נתן לו את בריתי שלום, שלא יפסק לעולם, אם גם שהנא"ו קטיעה (קידושין טו:), דהיגו המקדש נחרב, אף על פי כן הוא יקריב ולא יבטלו התמידין ויכפר על בגי ישראל. אש על המזבח תוקד בו תמיד בכל עת ולא תכבה בשום פעם, רק בעיינינו לא נראה רק לאלו שיש להם עיני שכל, וזה יש לכוון במה שאמר רבי יהושע (מגילה י') שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית, דהיגו שאליהו מקריב בכל יום התמידין.

מתבת ל'אשי' ועד סוף הפסוק, אותיות סופי תבות נ"ב - כמספר אליהו. כלומר 'צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי', ובזמן שאין בני ישראל יכולים, דהיגו בגלות, אליהו יקריבם, ולזה רמז פאן שם 'אליהו'.

תורת יחיאל

רבי יחיאל מאכל זצ"ל

נא"ו קטיעה - רמז על הקרבת התמידים בכל יום

מעשי צדיקים

ממקומו, נטל את המקטרת בידו, ויצא אל הגנה הקטנה שהיתה ליד בית המדרש, בה רגיל היה לטייל לשאף אור מעת לעת.

בטרם צאתו בקש הרבי מבני ביתו, שמיד כאשר תגיע ידיעה מהחסיד אותו שלח להשתתף בהגדרה, שיעדכנו אותו. אחר זמן מה הגיע ידיעה שזכה בעשרת אלפים רבל, ומיד באו לבשר זאת לרבי, אולם הוא השיב בקפידה, "לא לזה התפונתי".

הרבי הודיע בשנית, שאם תגיע עוד ידיעה, יאמרו לו, והמשיך לטייל בגנה שקוע ברעיונותיו הקדושים. לאחר כשעתיים הגיע הבשורה, כי החסיד זכה בפרס הגדול בסך שבעים וחמשה אלף רבל.

שוב מעשה בחסיד שהיתה שעתו דחוקה עליו, ובקש ברכה מרבי דב בעריש. הורה הרבי אף לו שירכוש פרטים הגדרה, ולאחר זמן מה, משהגיע לבשר שזכה בגורל בסכום נכבד, ברכו שיזכה פעם נוספת.

לאחר שזכה החסיד דנו שנית, הגיע לרבי שאמר לו, "זה טוב בשביל בני הבית,

על פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט (כו נו) **חסיד** שהיה עליו להשיא מספר בנות ולתת נדוניה עבורם, ולרש אין כל, הגיע לפני רבו הרה"ק **רבי דב בעריש לנדאו מבניאלא** זיע"א, ושח בככיות את מצוקתו.

שאלו רבי בעריש, במה הנו עוסק לפרנסתו, והחסיד השיב שהוא מסתובב ומוכר כרטיסי הגדרה, מעסק זה מוצא הוא בדחק את פת לחמו. "אם כן", אמר רבי בעריש, "תקנה כרטיס אחד לעצמך".

משהתנצל החסיד שאין בידו את המעות הדרושות לקניה, שכן באותם שנים כל כרטיס בודד היה עולה הון רב, ואף היו יכולים באמצעותו לזכות בסכומי עתק, השיבו הרבי, "תלוה כסף, תקנה, ותחזיר אחר כך, כשתזכה והשי"ת יעזור".

כשעמד החסיד לצאת את החדר, קרא לו הרבי והוסיף, שיזכר לבוא ולהודיע לו אימתי מתקיימת ההגדרה.

ביום ההגדרה, באמצע עריכת השלחן שערך רבי בעריש כדרכו מדי יום, קם הרבי

עוד תזכי לראות בנים ובני בנים, וגם תזכי לעשירות".

"והנה", גמרה את ספורה, "כל אלה שאתה רואה כאן מתהלכים בבית, כלם צאצאי, ברוך ה' יש לי כבר דור חמישי, הנני היום בת מאה וחמש שנים, ונתקיימה בי ברכת הבעל שם טוב בשלמות, כי כפי שהנך רואה, לא פסקה עשירות מביתי כל הימים". (ליקוטי ספרים)

ונתתם את נחלתו לטארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה (כו יא)

בנות שבקר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א בהיכלו של הרה"ק העטרת צני מזידיטשוב זיע"א, שביניהם שררה ידיות עמקה, אמר לבנו הרה"ק רבי אליעזר מזידיטשוב זיע"א, "אמר נא לי, האם יודע הנך מי יהיה ממלא מקומו של הרבי מזידיטשוב לאחר אריכות ימיו".

רבי אליעזר לא התמהמה, ומיד הצביע על אברך השחור שעמד בצדי החדר. היה זה אחינו ותלמידו של העטרת צבי, רבי אייזיקל, שלימים נתפרסם כהרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א.

לימים העיד רבי יצחק אייזיק על עצמו, כי מיום שמלאו לו ארבע עשרה שנה, לא עבר עליו חצות לילה בשנה. כן היה שנים על גבי שנים עורך גלות מעיר לעיר ומקפר לכפר, כשפומיה לא פסק מגירסא.

שנות דחק סבל רבי יצחק אייזיק בימי חרפו, וכשלא היה לו אור בלילה, הגה בתורה לאור הלכנה. באחת השנים הגיעו ימי הפורים,

אבל אתה צריך עוד אהד". לא עברו ימים רבים, והחסיד זכה בהגלה בפעם השלישית. (מגיד דבריו ליעקב)

ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו (כו ח)

בדברו למקום מסים, התאכסן אחד החסידים באכסניה במשך מספר ימים, בה השתומם לראות אשה זקנה מפלגת, שכל באי הבית זקנים וצעירים, מכבדים אותה בצורה לא רגילה. מלבד זאת, נכר היה שהבית מתנהג בעשירות לא רגילה.

משהבחינה הזקנה בחסיד המשתומם על כל המתרחש, נגשה אליו ואמרה, "רואה אני שאתה מתפלל על התופעה כאן בבית, הבה ואספר לך את ספורי".

היא ספרה כי זמן מה לאחר חתנתה, כשהיתה גדו צעירה לימים זמן מה אחר שילדה את תינוקה, נעלם בעלה ועקבותיו לא נודעו. משעבר זמן וכל החפושים אחריו עלו בתהו, נכנסה בבכיות אל הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א ותינוקה על ידה, ותנתה לפניו את מצבה העגום.

השנין הבעל שם טוב את ראשו הקדוש על ידיו והתמהמה כן זמן מה, אחר הרים את ראשו ואמר לה, "את נשארתי עגונה לתמיד, חפשתי את בעלך ולא מצאתי, לא בעולם הזה, ולא בעולם אחר".

לאחר מכן שאל אותה, "האם התינוק שעל ידך ילד, או ילדה". ענתה לו שהיא ילדה, אמר לה, "אם תבטיחי לי שתתנהגי בכשרות, אברכך באריכות ימים, מילדה זו

י"א, בא ישעיהו וכו', בא חבוקוק והעמידו על אחת, 'צדיק בְּאֵמוּנָתוֹ יִחְיֶה'.

"לְכַאוֹרָה המאמר מקשה, מדוע כה מעטו הנביאים עד שהעמידו על אחת. אלא האמת שראו בחקמתם, שהדורות אינם יכולים לקיים את כל המצוות על בוריהם, על כן אמרו שאם יקומו מספר מצוות פהגו, הדבר יפעל שכל המצוות יהיה להם כח וחיות.

עד שבא חבוקוק, ראה שהדורות נתמעטו כל כך, והעמידו על אחת, שיהיו נוסעים לצדיקים לראות מעשיהם ולהתבונן בדרךיהם, ועל ידי כך יעשה הדבר רשם בכל המצוות שישקיים האדם, והינו 'צדיק בְּאֵמוּנָתוֹ', שעל ידי שתהיה אמונה בצדיק, 'יחיה', זה יתן לו חיות וקדושה בכל המצוות, עד שיזכה ללמד תורה לשמה". (צורו החיים - תולדות המחבר)

אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה (כו יז)

בְּקִרְבָּה חבורת החסידים ואנשי מעלה שהתהלכו בעיר הקדש טבריה, הסתובב יהודי מחסידיו הרה"ק **הבית אהרן** זיע"א שהכל חשבוהו לאיש פשוט, שאינו יודע ללמד ולפרש אפלו משנה אחת.

בְּנֵת שיחה עם החסידים, שח לפי תמוו בפשטות, "בכל עת ביה אני מתקשה בדברי המהרש"א, אני מקשר עבמי עם הרבי הבית אהרן ומציר לנגד עיני את צורתו הקדושה, ומיד מתישב לי הפרוש הנכון".

(מאורי אש)

ומחמת גדל הדחק, לא היה לרבו העטרות צבי במה לקיים מצוות משלח מנות.

ידע רבי יצחק אייזיק"ל צער רבו הגדול עד היכן הוא מגיע, רץ חטט וחספש עד שמצא אי אלו מגדנות וצלוחית יי"ש, והביאם אל רבו באמרו, "הנני לקיים מצוות משלוח מנות". שמח וצהל רבי צבי היךש עד למאד, מזג מכוסו יי"ש והחזירו לרבי יצחק אייזיק באמרו, "עתה מקיים הנני משלוח מנות איש לרעהו".

אחר הוסיף ואמר, "מברכה אני שהברכה אשר ברכני הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיד לא ימושו מפיד ומפי זרעך ומפי זרעך, תמסר אליך ולזרעך אחריו". (ישועת יטו)

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה (כו טז)

בשנים בהן התפרנס הרה"ק **רבי שמואל פּרנקל מדאראג** זיע"א כסוחר, ונסע על עגלתו המלאה בקרשים למכירה, פגע בו על אם הדרך הגאון בעל **צרוו החיים מסעליט' זצ"ל**, וראהו מתעמק בספר שבידו.

נטא רבי שמואל חן בעיניו, ואמר לו, "שמעתי לאמר שמעלתו הוא 'עהרליכער יוד', ורבי שמואל השיב על דרך צחות, "אפשר שהוא כך". אמר לו הגאון מסעליט, "אנא, לאמר לי על מה העולם עומד כעת", והוא השיב, "אדברה, לאמר נא לי רבנו, כי הוא בודאי יודע".

פתח הגאון מסעליט ואמר על פי הגמרא בסוף מסכת מכות (כד), 'בא משה והעמידו על תרגו', בא דוד והעמידו על

על פיו יצאו ועל פיו יבאו וכל בני ישראל אתו
וכל העדה (כו כא)

פידוע וכמבאר בספרים הקדושים, ישנם שתי שיטות בעבודת השי"ת, האם מן הראוי יותר להיות עני, כדברי חז"ל (חגיגה ט): 'אָה אַעֲנִיּוֹתָא לְיִשְׂרָאֵל', או להפך, עדיף להיות עשיר, ואז יהיה לבו פנוי לעבודת ה' ואדרבה, 'עֲנִיּוֹת מַעֲבִירָה אֶת הָאָדָם עַל דַּעַת קוֹנוֹ', כדברי הגמרא במסכת עירובין (מא:).

כבר נחלקו בדבר גדולי מנהיגי ישראל במרוצת הדורות, ואכן בכל ימיו, אחז הרה"ק רבי **דב בעריש לנדאו מביאלא** זיע"א בשיטה השנייה, שעדיף לעבד את ה' ותבדור מתוך הרחבה וכל טוב.

באחת הפעמים הרבות בהם הגיע רבי בעריש מביאלא לוורקא, בחיי רבו הרה"ק רבי **מנחם מנדל מוורקא** זיע"א, הוא התישב לסעודה עם החסידים, באכסנייתו.

תוך כדי הסעודה הגיע שמשו של הרבי מוורקא, וקרא לרבי בעריש שיבא אל הרבי. לתמיהת כל החסידים השיב רבי בעריש נחרצות, "לא אלך", אחר זמן מה חזר המשמש שנית, וקרא לרבי בפקדת הרבי שיגיע אליו, והוא שוב השיבו שלא ילך.

הדבר תרה לחסידים, היתכן, הרבי שולח לקרא לך ולא תרצה לילך. עמד הרב החסיד רבי יעקב שמעון, גיסו של הרבי מוורקא ומגדולי החסידים, קפל את המפה והודיע, "לא נמשיו את הסעודה, עד שתלך לרבי".

אם כך, נענה הרבי ואמר, "אני אמנם מקרח ללכת, אולם לא אסכים עמו". החסידים לא הבינו את דבריו, הרבי נכנס לחדר, פשט את כל בגדיו ולבש בגדים אחרים, והלך לקדש פנימה.

בחדר שקה מספר שעות במחצת הרבי מוורקא, כשיצא היה עני וכלו נוטף זעה, ואמר בלשון קדשו, "הרבי רצה שלחסידים לא תהיה עשירות, כדי שלא יהיו להם טרדות בעבודת השי"ת. אולם לפי דעתי גם לעבודת ה' צריכים להיות משפיע בעשר וכל טוב, כדי שיוכלו לעבד את השם בשמחה, לכן לא הסכמתי לרצונו הקדוש בזה.

ואכן, ספרו החסידים שבתחלת הנהגת רבי בעריש הגיעו אליו חסידים רבים לבקש ברכה על פרנסה, נענה הרבי ואמר, "כשאני אצליח להגיע לקפה, אני אתפס ואחלק לכלם".

שנים רבות עוד זכרו החסידים, כי בימי הנהגתו השפיע רבי דב בעריש עשירות גדולה על כל החסידים, עד כדי שבימיו לא הרגש צורך לאסוף מעות עבור קמחא דפסחא וכדומה לצרכי החסידים. (מניד דבריו ליעקב)

עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסקה (כח י)
בכל עז, לוחם היה הרה"ק רבי **יעקב אלימלך פנט מדענטש** זיע"א הי"ד תדיר לבל יפרצו פרחות בחומת השבת, ולא הניח לרמס חלילה את שבת קדשנו.

קדשת השבת בערה בקרבו, עד כדי שכאשר שמע שיהודים לא הצליחו לעמוד כנגד יצרם, ונכשלו ופתחו את חנותם בשבת, יצא לאחור תפלת מוסף לרחובת של עיר עם קבוצה מחסידיו, לעבר החניות הפתוחות.

מתזה זה כשלעצמו גרם לקדוש ה' גדול בקרב הגוים, שמעולם לא ראוהו צועד עם חסידיו במקוץ הרחוב. הרבי נגש לבעלי החניות והכריז בתקיפות, "בשם כל חברי קהלתנו, מצוים אנו שתסגרו את החניות, אם לא", המשיך הרבי, "אסגור אותם אני".

כֹּל בְּרָהּ, וְהוּא נֶאֱלָץ לְסַגֵּר אֶת עֶסְקוֹ. עַל כֵּן נֶאֱמַר (איוב כב כח) 'וְתִגְזַר אִמְרוּ וְיִקָּם לָךְ'.
(זכרון יעקב)

וְשִׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת לַה' עַל עֵלַת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכוּ (כח טו)

סִפּוּר הרה"ק הברכת אברהם זיע"א. בשעה שישב הרה"ק רבי שמואל מסלאנים זיע"א בעל הדברי שמואל, לסעודת ראש חודש, התכופף אליו יהודי ולחש באזנו דבר מה, ככל הנראה עמד לפני משפט פלילי קשה, והזכיר עצמו בשעה זו.

הרבי לא השיבו מאומה, רק התחיל לספר שבזמן הרה"ק האוהב ישראל זיע"א, הטילו השלטונות גזרות רעות על היהודים. נקראו חשוכי העדה לאספה, בה נמנו וגמרו לשלם שלוחים לכל צדיקי הדור, למען יתפללו לבטל הגזרות.

בשינה בה הגיעו השלוחים אל האוהב ישראל, מצאוהו יושב בסעודת ראש חודש וספרו לפניו הענין. ענה להם, בראש חודש כתיב שהקב"ה אומר כפיכול הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח, קדם שמביאים כפרה, הרי צריך לעשות תשובה, ומה שיך אצלו תשובה והבאת חטאת.

בשינה שאמר זאת, לקח האוהב ישראל את הצלחת עם האכל הסמוכה, והרחיקה ממנו והלאה, ובעת שספר זאת רבי שמואל, עשה אף הוא כן. אחרי כן אמר האוהב ישראל, "נו, הקדוש ברוך הוא כבר עשה תשובה ואפשר כבר להקריב הקרבן", הקריב הצלחת אליו, והתחיל לאכל ממנה.

בשינה שספר זאת רבי שמואל, עשה אף הוא כהאוהב ישראל, הקריב הצלחת

כמוכן שבשעלי החניות נענו מיד לפקדונו, וביראת כבוד סגרו את חנותם. ברם אחד הסוחרים שהיה מחצף ועז פנים, לא שעה לדברי הרבי, ולא זאת בלבד, אלא גם בשבת הבאה פתח את חנותו.

משמים קבל הוא את עונשו, כאשר בתוך שבועות ספורים התהפך עליו הגלגל, הוא ירד מנכסיו, והצרך לסגר את חנותו כהבטחת הרבי. אז נוכחו הכל לראות במו עיניהם, כי איש אלקים שוכן בתוכם.

שוב היה אחד מיהודי דעעש, סוחר גדול שהיה מספק קמח לכל מחוז מרמרוש שהעז לפתח חנותו בעצם יום השבת, על אף פקודת הרבי לסגר את החניות. כשמע הרבי זאת, הזדעזע עד עמקי נשמתו על חצפתו של אותו יהודי.

באותה עת עלה בדעת הרבי לבדק את השטר של מכירת חמץ שערך אותו יהודי אצלו, ומיד שגר שליח להביא מידי הסוחר את השטר כדי לבדוקו. הסוחר שהיה סמוך ובטוח שהשטר טוב, שהרי נכתב על ידי השוחט המפרסם של העיר, שהיה תלמיד חכם גדול, שמח לשלחו לרבי, להראותו שהכל אצלו על מי מנוחות.

כאשר הגיע השטר לרבי, מצא בו פסול חמור, ומיד פסל את כל הקמח שהיה אצור באוצרותיו של הסוחר, מדין חמץ שעבר עליו הפסח, מאחר והמכירה לא נעשתה כדיו. כשמע זאת הסוחר נדהם כלו, אף התברר כי השוחט הממחה טעה בגסס כתיבת השטר.

השתוממותו של הסוחר גברה פי כמה בעת ששמע היכן ארעה הטעות, הרי עשרות שטרות כתב לו השוחט, ומעולם לא ארע שטעה כן עד היום. לא נותרה בידו

בשבעת בַּרְתַּחֲטִימִים, הָיוּ הַעֹסְקִים בְּדָבָר לֹבָשִׁים בְּגָדִים חֲדָשִׁים מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ חֲמֵץ. אַחַר טַחְנוּם בְּהַשְׁגָּחָה מְדַקְדָּקָה, וְאָפוּ אוֹתָם בְּתַנּוּר מִיָּחָד. בְּשַׁעֲהַ בָּהּ הָיוּ אוֹפִים אֶת הַמִּצּוֹת, הִיָּה הַרְבֵּי מִסְתַּוָּבֵב לְרֵאוֹת אִם הַכֹּל מִתְנַהֵל עַל פִּי הוֹרְאוֹתָיו. (הַרְבֵּי הַקְדוּשׁ מַאוּבְצֵק)

וּבַעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הָיָה מִקְרָא מְדָשׁ יְהִיָּה לְכֶם וְעֵנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם כֹּל מִלֵּאכָה לֹא תַעֲשׂוּ (כֵּס ז)

בימי בַּחֲרוֹתוֹ, בְּקֶשׁ ר' נַחֲמָן יוֹסֵף וְיִלְהֵלֵם לְנִסְע' לְקוֹזְמִיר, לַעֲשׂוֹת אֶת הַיּוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּמַחְצָתוֹ שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי יַחְזְקָאֵל מִקוֹזְמִיר זִיע"א, אוֹלָם מִפְּעֻת הַיּוֹתוֹ יְתוּם לֹא הִיָּתָה הַפְּרוּטָה מְצוּיָה בְּכִיסוֹ לְשֵׁלֵם עֲבוּר הַנְּסִיעָה, מַחֲסֵר בְּרָרָה הִלָּךְ כַּמָּה יָמִים רַגְלֵי לֹא אָכְלָה וְשָׁנָה כְּרָאוּי.

למחזו חֲפְצוֹ הִגִּיעַ וְקַ בְּשַׁעוֹת הַמֵּאֲחֲרוֹת שֶׁל עֶרֶב הַיּוֹם הַקְּדוֹשׁ, בְּהַכְּנִסוֹ לְבֵית הַמְדַרְשׁ הַבְּחִין כִּי הַצְּבוּר כְּבָר סִיִּם אֶת הַסְּעוּדָה הַמְּפֹסְקָה, וְאֵלּוּ הוּא עֵדִין לֹא הַתְּפִלָּל מִנְּחָה, לֹא טָבֵל בְּמִקְוָה, לֹא הִכְנִיס מִהַבְּקָר מֵאוּמָה לְפָיו, וְהֵנָּה עוֹד מְעַט מִתְקַדָּשׁ הַיּוֹם.

לא יָדַע ר' נַחֲמָן יוֹסֵף מָה עָלָיו לְהַקְדִּים וְלַעֲשׂוֹת בְּזַמְנוֹ הַמוּעֵט שְׁנוֹתֵר לוֹ, מֵרֵב מְבוּכָה וְשִׁבְרוֹן לֵב פֶּרֶץ בְּבָכִי, נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַחֲסִידִים עַל הַנְּעֵר, וְהוֹבִילוּהוּ מִיַּד אֵל הַרְבֵּי, לְפָנָיו שָׁח אֶת מְבוּכָתוֹ.

בשמינו אֶת סִפְקוֹתָיו, מִזַּג לוֹ הַרְבֵּי כּוֹס מִלֵּא אוֹן נִיִּנְצִיגֵעֵר, וְזָרְזוּ לְשִׁתּוֹתוֹ עַד גְּמִירָא בְּאִמְרוֹ, שְׁתּוּכַל לְצוּם בְּקִלוֹת. ר' נַחֲמָן יוֹסֵף גָּמַע אֶת כּוֹס הַיִּי"ש עַל קִבְתּוֹ הַרִיקָה עַד תְּמָה, אַחַר זָרְזוּ הַרְבֵּי לְטָבֵל בְּמִקְוָה וְלַהֲשִׁילִים

וְטַעַם מְעַט. אַחַר סִיִּם אֶת סְפוּרוֹ וְאָמַר, "אַחַר זֹאת אָמַר הָאוֹהֵב יִשְׂרָאֵל לְשִׁלּוּחִים, הַנְּכֶם יְכוּלִים לְלַכֵּת, הַכֹּל יְהִיָּה בְּסִדְר".

בשסיים רַבִּי שְׁמוּאֵל אֶת סְפוּרוֹ, פָּנָה לְאִישׁ הַעוֹמֵד סְמוּךְ אֵלָיו וְאָמַר, "נֹו, מָה אַתָּם עוֹמְדִים כֶּן, תִּנְנוּ לַחֲסִידִים הַיּוֹשְׁבִים יי"ש לְשִׁתּוֹת, הַהוּא כְּבָר קִבֵּל אֶת יְשׁוּעָתוֹ".

(זכרון עז)

וּבַחֲדָשׁ הַרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ פֶּסַח לַה' (כח טז)

בכל מְעַשְׂיוֹ מַחְמִיר הִיָּה הַרְה"ק רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם מַאוּטְוֵאָצֵק זִיע"א בְּיוֹתֵר, בְּרֵם עוֹלָה עַל כָּלָם הָיוּ חוֹמְרוֹתָיו הַמִּיְחָדוֹת בְּעֵינֵי פֶּסַח, בָּהּ הִרְחַקְתּוֹ מִכָּל דָּבָר שֵׁישׁ לוֹ קֶשֶׁר כֹּל שֶׁהוּא לַחֲמֵץ, הִיָּתָה לְשֵׁם דָּבָר.

בשהתגורר בְּאוּטְוֵאָצֵק, הִיָּתָה לוֹ דִּירָה מִיְחָדָת בְּקוּמָה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁל בֵּיתוֹ לְשִׁמּוֹנַת יְמֵי הַפֶּסַח, וּבִתּוֹכָהּ הָיוּ רְהִיטִים, כָּלִים, וְאִפִּילוּ בְּגָדִים הַכְּשָׁרִים לְפֶסַח. בְּמִשְׁךְ שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, הַדִּירָה הִיָּתָה סְגוּרָה וּמִסְגָּרָה, לֹלֵא אִפְשָׁרוֹת לְאִישׁ לְהַכְּנִס אֵלֶיהָ.

ארע וְאָחַד הַנִּיחַ אֶת מַעִילוֹ בְּדִירָה בְּמִשְׁךְ יְמֵי הַפֶּסַח, וְרַק לְאַחַר הַחֵג כֶּשֶׁהֲבִיתָ הִיָּה נְעוּל, נִזְכָּר שֶׁשְׂכַח מַעִילוֹ. בְּרֵם, לֹא הוֹעִילוֹ כֹּל הַפְּצוּרוֹתָיו שִׁיפְתָּחוּ לוֹ אֶת הַבַּיִת הַנְּעוּל, הַמַּעִיל נִשְׂאָר בְּבֵית הַשְּׁמוּר עַד לְשָׁנָה הַבָּאָה.

בבדיקת חֲמֵץ הִיָּה בּוֹדֵק אִף אֶת עֶפְרַח חֲצֵרוֹ, בְּהַכְּנַת מִצּוֹת הַשְּׁמוּרָה, הִיָּה עוֹסֵק בְּעֲצֻמוֹ בְּדִקְדוּק רַב וּבְהַקְפָּדָה יְתָרָה, מִשְׁעַת זְרִיעַת הַחֲטִיִּם בְּחֻלְקַת הָאֲדָמָה שֶׁלִּיד בֵּיתוֹ, וְעַד קְצִירָתָם, דִּישָׁתָם, וּבִירּוּרָם אָחַד לְאָחַד, כֹּל גֶּרְעִין וְגֶרְעִין.

מבכל שנה עד חצי הלילה, מבלי להרגיש כלל ברעב או בצמא, לא נמצא אחד מכל הקהל הרב שבקש ולו לגימת מים. (בלבת אט)

ובחמשה עשר יום לחודש השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו וחתמתם חג לה' שבעת ימים (כט יב)

באחת השנים, בעת מגורי הרה"ק **רבי צבי אלימלך מדינוב** זיע"א בעל ה'**בני יששכר**' בעיר טעטש, מקום מגורי חתנו, נסע לשהות ביום הפורים בצל הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זיע"א, שכהן באותה עת כרבה של קאלבסוב הסמוכה.

במוצאי יום הקדוש, צנה הרה"ק מאפטא להכריז בבית מדרשו שכל אחד יסע לביתו לחג הסכות, לקיים את מצות 'ושמח את אשתו', בימי הרגל הקרבים. מששמע את ההכרזה, עלה רבי צבי אלימלך על עגלה ושב לביתו בטעטש, והביא את אשתו לקאלבסוב, כדי לזכות לשהות בחג הסכות בצל הרבי מאפטא.

בערב החג, הלך הרבי מאפטא לסכותו, להסתכל ולהתבונן בנוי הסכה ובכשירותה, ובדרכו ראה ופגש את רבי צבי אלימלך. אמר לו הרבי מאפטא בתרעמת, "הרי הכריזו שלחג הסכות ושובו הביתה, לקיים את 'ושמח את אשתו'.

השיב לו רבי צבי אלימלך בהכנעה, "הבאתי את אשתי לכאן, וכאן אקים את 'ושמח את אשתו'". תוך כדי הדברים, הבחין הרבי מאפטא, כי אין מנגלים לרגליה של הרבנית של רבי צבי אלימלך, הוציא מכיסו מעות, ונתן לו שיקנה בהן מנגלים עבור הרבנית. (לחם נני)

מנחה, ולהגיע לבית המדרש ל'כל נדרי' מבעוד מועד.

בספרו זאת ברבות השנים, הפטיר ר' נחמן יוסף כי בכל ימי חייו מעולם לא עבר עליו צום קל כאשר באותו יום כפור, הוא נשאר ער משוף כל הלילה, עמד כל היום על רגליו, ולא הרגיש כלל כי הוא שרוי בתענית, למרות שעל פי דרך הטבע הי"ש היה עלול להזיק לו ולהקשות עליו ביותר את הצום, בפרט אחר ששתה אותה אליבא ריקנא. (מילין מדיטיון)

זקנים ששרדו מקהל חסידי הרה"ק **רבי לייבוש אפטיטיון מאוד'רוב** זיע"א, מתארים היו בערנה ובגעגועים את המעמד הנשגב של תפלותיו, במיוחד בימים הנוראים, אף העלה אז את הצבור כלו לעולמות טמירים.

אחת השנים בשעת כל נדרי, התאספו בבית מדרשו מאות אנשים והמקום היה צר מהכילם, בהיכל דלקו נרות גדולים שהרבו עשן, והאזיר נעשה מחניק מרגע לרגע.

משהחטיף היום, נתקפו אנשים בלבש ובצמאון עד שבקשו מים לשתות, מאחר שהרבי טרם נכנס לתפלה, נכנס לחדרו משמשו החסיד רבי מאיר ריבא להודיעו מהמתרחש. כעבר רגע יצא הרבי וקרא בקול, "כל החפץ לשתות חיב לעשות קדוש, מי רוצה לעשות קדוש".

מיד השתרר שקט בקהל המתפללים, הצמא המעיק נשכח מלב כל, והקהל התחיל בהתלהבות יתרה בעבודת היום.

במוצאי יום הקדוש, אחר שברכו קדוש לבנה בעודם שרויים בתענית, יצאו החסידים במחולות ובשירה, והאריכו לפזז ולרקוד יותר

מְלוּה מְלָכָה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

איש זה, שמגיעה עד כדי שהעז לרחות את אליהו הנביא ואת גלוי קץ ביאת משיח צדקנו, ובלבד שמעשיו יהיו לשם שמים, ולא יתגלה המעשה הגדול שעשה ביום הבר מצוה שלו.

דנו דיניי בית הדין של מעלה בדבר, ופסקו כי אליהו הנביא יתגלה שנית לאיש זה מצפת, ולמדו תורה ויגלה לו סודות נעלמים, אף בלא התנאי האמור.

בשל הגלויים שזכה היהודי לשמע מפי אליהו הנביא זכור לטוב, נעשה איש זה לחד בדרא, צדיק תמים ונסתר, שאיש לא ידע מרום גדלותו וקדושתו.

חלפו שנים, האיש בא בימים, והגיעה שעתו להפטר מהעולם. בהגיעו לבית דין של מעלה, החליטו לאחר דין ודברים, כי שכרו הגדול יהיה לרדת פעם נוספת לעולם הזה, אז יכפו עליו להתגלות לבני דורו.

בזכותו תתגלה דרך חדשה בעולם, לבסס ולטטר את העולם ברוח טהרה וברוח הקדש. נשמה גדולה זו תאיר אור חדש בלב כל אחד ואחד, על ידי יתקדש שם שמים ומלאה הארץ דעה, ויתקרב קץ הגאולה.

הנשמה ירדה שוב לעולם הזה, והיא נשמתו של אור שבעת הימים, מרנא ורננא הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א. שזכה להפיץ בכל רחבי העולם דרך חדשה ומיוחדת בעבודתו יתברך, לאורה צועד עם ישראל עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו, אכ"ר. (ספר התמים)

בשנת של"ג, התגורר בעיר הקדש צפת יהודי פשוט, שכל ידיעתו הייתה רק כיצד להתפלל. תמים היה בכל דרכיו, ואת כל מעשיו הטובים, השתדל לעשות מתוך הצנע לקת עם אלקיו.

לילה אחד לאחר שגמר את עריכת תקוון חצות, שמע דפיקות גדלת חדרו, כששאל "מי הדופק באישון לילה", ענה לו הקול, "אליהו הנביא". מהר האיש לפתח את הדלת, אליהו הנביא נכנס החדר, ומיד נתמלא החדר אורה ושמחה.

משנכנס, פנה אליהו הנביא אל האיש ואמר, "באתי לגלות לך את שנת ביאת משיח צדקנו, אך בתנאי אחד, ספר נא לי מה זכית לעשות ביום הבר מצוה שלך, בגללו פסקו בבית דין של מעלה שתזכה לגלוי פני, כדי שאגלה לך סודות נעלמים".
ענה היהודי בתמימות, "את מה שעשיתי, עשיתי רק לכבודו של הקב"ה, כיצד יכול אני לגלות זאת לאחרים. אם משום התנאי שאם לא אגלה לך, לא תגלה לי את אשר צריך אתה לגלות לי, הריני מותר על הגלוי.

ידוע לי כל כל אשר יהודי עושה בעולם הזה, עליו להסתירו מעיני הבריות, הדבר צריך להיות אך ורק לכבודו של הקדוש ברוך הוא לבדו."

באותו הרגע נעלם אליהו הנביא זכור לטוב מעיניו, ועלה בסערה השמימה. בשמים נעשה רעש גדול מאד אודות תמימותו של

יומא דהילולא

אָפּס מעט משגב קדשתו ורום השגתו יש ללמד מרב חבוריו, אשר מלבד עמקותם וטמירותם, למעלה מבינת אנוש להבין אף הספיק לעשותם בשנות חיו הקצרות עלי אדמות.

הטיב לבטא זאת בהתפעלות המקבל האלקי **רבי אברהם אזולאי**, בעל **חסד לאברהם**, בהקדמה לספרו הגדול על הזהר "אור החמה", שכותב, כי לא יאמן כיצד הספיק לכתב כל כך הרבה, "אֶרְכָּה מארץ מדה ורחבה, שְׁכֵלָה היא חקמה ולא מלאכה, ובשגם הוא היה שולט בשתי גדים יום ולילה לא ישבתו מלכתב בספר בדיו, אינו דיו ואין די באר, אף עלתה לו פעלה גדולה כזאת, לא זאת בחלק האפשר, תחסרהו מעט היות האדם לבדו יכול עשוהו, זולתי כל יכול יתברך דבר צוה היות לו לעזרה".

לא זכה הדור, וביום כ"ג תמוז שנת ש"ל, בשנת הארבעים ושמונה לחיו החזיר רבנו נשמתו הטהורה ליוצרה. כשנטמן גופו הטהור במקום מנוחתו בעיר צפת, מעיד הרמ"ע מפאנו אזי "רבו המבוק מוהר"י קארו, רבן של כל בני הגולה, אחים בהספדים על קברו, וכה אמר, כאן נגנז ארון התורה".

ומוסיף הרמ"ע: "תא חזי מאן גברא דאסהיד עליה הוא האר"י ז"ל, שראה תרי עמודי דנונא מלויים אותו לפני המטה ביומא דהילוליה.

ידוע ומפרסם הספדו של האריז"ל שהעיד עליו שנסתלק בעטיו של נחש, ללא כל חטא מימיו. וכך מביא החיד"א בספרו

אורו של רבנו זרח בבית אביו **רבי משה קורדובירו** מגולי קורדובה שבספרד, בשנת רפ"ב, כשלושים שנה לאחר גרוש ספרד. בימי נעוריו התגורר בצפת, בה קבל לקחה של תורה מפי **הבית יוסף**, והסמוך להוראה על ידי **רבי יעקב בייב**.

בשו"ת אבקת וכול להבית יוסף (סי' צא), מופיעה תשובה בה חנה רבנו את דעתו להלכה, בהיותו צעיר לימים, כשכבר נמנה על דיני צפת. בה הבית יוסף משבחו וכותב עליו בהערצה גדולה, "לית דין צריך בושש, והאי דינא נחית לעמקא דדינא, וכל כי האי מילי מעלינתא לימרו משמיה, ויקים בו מקרא שכתוב (משלי כג טו) 'בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני'".

בשנת העשרים לחיו, שנת ש"ב, נכנס לבית מדרשו של גיסו אחי אשתו המקבל האלקי **רבי שלמה אלקביץ הלוי**, ושתה בצמא ממעינו בחכמת הקבלה. בספרו 'גרושיו', כותב רבות על אשר קבל מפי רבו וגיסו, בשעות הרבות שהתהלך לצדו.

ברבות השנים זכה להרביץ תורה ולהעמיד תלמידים הרבה, זאת בד בבד עם קהנתו כמורה הוראה ודין בעיר הקדש צפת. בין תלמידיו המובהקים נמנה **רבי אליהו די וידאש בעל ה"ראשית חכמה"**, **רבי שמואל גליקו**, **רבי אברהם גלאנטי**, **רבי אברהם מימון מחבר א-ל מסתתר**, **רבי משה רומי**, ואף המקבל **רבי מנחם עזריה מפאנו** ראה עצמו כתלמידו, באשר זכה להחליף עמו אגרות מאיטליא לצפת.

הרה"ק רבי משה קורדובירו זיע"א

הרמ"ק ראו את אור הדפוס, נותר הוא גנוז בבית עקד הספרים כְּאַרְבַּע מאות שנה, עדי זכינו להתגלות אור יקר, בשנת תשכ"ב.

תפלה למשה על סדר התפלה. אף הוא גנוז היה למעלה משלש מאות שנה, ורק בשנת תרנ"ב ראה אור הדפוס.

תמור דבורה, שעור קומה, אור נערכ. (עלים לתרופה, סיני ס"ח)

הזתיר אחריו את בנו גדליה שהיה בן שמונה בהסתלקותו.

מאמרותיו

מבל התשובות שבעולם התשובה המעלה ביותר היא לסבל ולקבל בשמחה את העלבונות והחרופים והגדופים, שהרי אם יסגף את עצמו לשם כפרה, יבטל מדברי תורה ושמא יקרא חוטא, אבל כשיסבל עלבונות, אפשר לו לאכול ולשתות ועונותיו מתכפרין. (תלמידו רבי אברהם גלאנטי בספרו קול בוכים)

עלינו להתדמות לבוראנו שהוא מלך עלוב הסובל עלבוננו, שהרי אין רגע שאינו משפיע עלינו כח וחיות לגופנו, ובלא שפעת כחו יתיבשו ח"ו ידינו ורגלינו מבלי יכלת להזיז אבר. והנה בא יהודי לעבור גברה, הרי הוא עושה זאת בכח זה שקב"ה משפיע עליו.

היה אפשר שיאמר לו הבורא, "רצונך לחטא כנגדי, לך ועשה זאת בכחך ולא בשלי", אף הוא מעביר כבכול על מדותיו, ונותן לו עוד כח וחיות, ועל זה הוא נקרא מלך עלוב, ובמדה זו עלינו לדבק, להעביר על מדותינו אף כשפוגעים בננו. (תומר דבורה)

"נחל קדומים" בפרושו על הפסוק "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ" (דברים טא נב).

דרט רבנו האריז"ל על רבנו הרמ"ק ז"ל באשכנזיה, 'וכי יהיה באיש חטא משפט מות, חטא לשון חסרון שהוא צדיק גמור ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא. 'והומת' ועם כל זה מת, וזו היא שקושה. לזה אמר, 'ותלית אותו על עץ', רצונו לומר, בעטיו של נחש שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, עד כאן אמר קדושי".

ספריו הקדושים

"פרדס רמונים" הוא ספרו המפורסם ביותר, שראה אור מספר שנים לאחר פטירתו, ועל שמו נקרא בישאל "בעל הפרדס". בספר ל"ב שערים הפותחים את שערי חכמת הקבלה, כולל שער "ערכי הכנויים" המכיל כ"ג פרקים המבארים את הכנויים השונים של משגי הסוד הנזכרים בזה"ק ובתקונים ובדברי ראשוני המקבלים.

"ספר גרושין" חברו בשנת הכ"ו לחייו, שנת ש"ח. ספר זה מפלא הוא ביותר, ובו סדר הגלויים שנתגלו לו בלכתו עם רבו, רבי שלמה אלקבץ, בהם העלה דברים שנתחדשו להם בקברי הצדיקים, בהרים ובשדות, וכן חדושי תורה שנתגלו לו בחלום. **"אילמה"** רבת.

"אור יקר" על ספר הזהר. ידוע אמרם ז"ל כי "הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה שבהיכל" (זוה"ק ח"ג קלד), נתמזל מזלו של חבר גדול זה, ובעוד שחלק גדול מספרי

פרשת פנחס

תורה מפי אליהו הנביא

כבר מגיל צעיר, בהיותם כבני עשר שנים, היו שני הנערים לומדים יחד, הם שנודעו לימים כהגאון רבי משה איסרליש - הרמ"א זיע"א, והגאון רבי חיים מפרידבורג, בעל 'ספר החיים' ואחיו של רבינו המהר"ל מפראג זיע"א, והיו אוהבים זה את זה מאוד. כאשר התקבל הרמ"א להיות רב של העיר קראקא, הוא לקח יחד איתו את חברו רבי חיים, תוך כדי שהם סיכמו ביניהם שבכל פעם בו הרמ"א יהיה עליו לנסוע אל אחת מערי הסביבה יהיה רבי חיים זה שימלא את מקומו בקראקא וישב כסאות למשפט, ויורה יורה ידין ידין לכל דורש ומבקש את ה'.

ויהי היום, ואשתו של רבי חיים חלתה במחלה קשה ונסתלקה לבית עולמה בדמי ימיה. תיכף ככלות שלושים יום לפטירתה החלו השדכנים להציע ולדבר נכבדות ברבי חיים בשלל הצעות מכובדות, אלא שרבי חיים היה שותק ולא עונה כלום לשדכנים. הבינו השדכנים כי רבי חיים סומך על ידידו הרמ"א כי הוא זה שיבחר עבורו את ההצעה המתאימה, ולכן הפסיקו לדבר אתו והחלו להציע לרמ"א את מגוון הצעות השידוכים עבור רבי חיים, אלא שגם הרמ"א, בהכירו היטב את מעלת רבי חיים, לא הסכים לכל אותם ההצעות, בידועו כי רבי חיים מגיע לו שידוך נכבד וטוב יותר מכל מה שהציעו.

באחת הפעמים שהרמ"א נסע מקראקא הזמין רבי חיים אליו את אחד השדכנים בעירו, אותו הכיר כאיש חכם ונבון וכמי שיכול לשמור סוד, ואמר לו: גזרני עליך שאת כל הדברים אשר אנכי דובר אליך, תשמור בסוד מוחלט, ואם תעשה כדבריי וכרצוני, הרי שתזכה להיות השדכן שלי ותבוא עליך ברכת טוב. מבקש אני ממך שתחפש עבורי שידוך טוב וראוי, ממשפחה כשרה בישראל, אף אם אין זה משפחה רמה ומיוחסת, ורצוני שאותו אדם יקדיש לי בתוך חצירו בית קטן שיהיה מיוחד עבורי ובו שולחן ומנורה וספרים רבים, ושיקבל על עצמו להחזיק אותי ואת משפחתי בכדי שאוכל לשבת וללמוד שם במנוחת הנפש, אלא שתנאי קודם למעשה הוא, שעל אותו אדם להחזיק בסוד גמור ומחלט כי הנני חתנו, ואין לו לגלות זאת לשום אדם בעולם.

פנה השדכן לחקור בעיר אחר אדם שיתאים לתנאים אלו, וימצא כי האופה המקומי, איש תם וישר, רחיס ומוקיר רבנו, יש לו בת בתולה צנועה ומהוללה, וגם יש לו בית מיוחד בתוך חצירו ויכולת כספית להחזיק את החתן ומשפחתו, ויפן אליו ויאמר לו: יש לי עבורך הצעת שידוך אשר לא תוכל להאמין שאתה תזכה לכך, והוא שתכניס לביתך את ממלא מקומו של רב העיר, הלוא הוא הגאון רבי חיים, הנודע בגאונותו ובצדקותו, כי הנה כך וכך אמר לי הרב על תנאי השידוך בו הוא חפץ, והנה אנכי הרואה

בעשירות, תורה וגדולה במקום אחד, וגם בתו היא צנועה וחסודה. ואכן לא השיבותי להם דבר ברור כל עוד לא שאלתיך, ועתה, אם אכן נכון בעיניך, אכתוב להם והם תיכף ומדי יבואו לכאן לגמור הדבר בכי טוב. ויהי רבי חיים כמחריש ולא השיב לו דבר.

לאחר שני ימים פנה רבי חיים אל הרמ"א ואמר לו: דע לך כי גמרתי בדעתי לנסוע אל משפחתי שבעיר פראג, להתראות עם שארי בשרי, ובפרט עם אחי הדגול מרבבה המהר"ל מפראג. ואם כי אתה טוב לי מעשרה אחים, עם זאת רגשי הגעגועים אליהם חזקים מאוד ולבי הומה עליהם לפוגשם ולהיות עימם. שמע הרמ"א את דברי רבי חיים והתרגש מאוד, ובקול רווי דמעות ניסה לבקש מרבי חיים שישאר עמו בקראקא, כי נפשו קשורה בנפשו. אלא שרבי חיים סירב לבקשותיו של הרמ"א ואמר לו כי מנוי וגמור עמו לנסוע לפראג, בפרט שיש לו לקיים מצות כיבוד אחיו הגדול שהוא מדאורייתא.

כשראה הרמ"א כי רבי חיים עומד תקיף בדעתו וכי כלה עמו ונחרצה לעזוב את קראקא ולנסוע לפראג הודיע הרמ"א כי ברצונו להפרד ממנו בסעודה גדולה אותה יערוך ביום ראש חודש הקרוב לכל בני העיר. בסעודת המצוה נשא דברים הרמ"א שתיאר בהרחבה כי יציאת צדיק מהעיר עושה רושם, וכי זכרו של רבי חיים לא ימוש מבני העיר. אף רבי חיים עצמו נענה כנגד המברכים והודה לכולם על כל אותם השנים בהם שהה בקראקא. עיר ואם בישראל.

עם סיום הסעודה עלה רבי חיים על עגלה שנשכרה עבורו בכדי להוליכו לפראג,

כי יש לך בת הגונה וגם בית בחצר, אלא שספרים כנצרך אין לך, ולכן תראה את אשר לפניך להודיעני במהירות אם אתה חפץ לשידוך, וכמובן לקנות ספרים הרבה עבור החתן המופלג.

נענה האופה ואמר: הסכמתי נתונה לך והנה קח לך אלפיים זהובים ובקש מהרב רשימה מפורטת של כל הספרים הנחוצים לו, ותיכף ומדי תקנה אותם ותציב אותם בבית אשר בחצרי, ויעזור השי"ת שתוכל לסיים השידוך על הצד היותר טוב, ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

חזר השדכן אל רבי חיים ואמר לו את דברי האופה, וישרו הדברים בעיניו והסכים לשידוך זה. כבר באותו יום, בשעת לילה מאוחרת, כשכלתה רגל מן השוק, הגיע האופה יחד עם הכלה המהוללה לביתו של רבי חיים, ואמרו לדבק טוב ובאו בקשרי שידוכין בסימן טוב ובמזל טוב. כמובן האופה וכל משפחתו קבלו על עצמם בהתחייבות גמורה שלא לספר לשום אדם שבעולם על זהותו של החתן, ואילו החתן, רבי חיים, אמר להם, שישונו לביתם ואי"ה הוא יודיעם בהמשך על מועד זמן החתונה ועל מקומו.

חלפו כמה ימים והרמ"א חזר לקראקא. ויהי כשנפגשו הרמ"א ורבי חיים, ראה הרמ"א כי פניו של רבי חיים זועפות וכי הוא שרוי בצער ועגמת נפש. נענה הרמ"א ואמר לו: מבין אני בצערך על ששרוי אתה בלא אשה, אלא שאיש בשורה אני לך היום כי קרובה ישועתך לבוא, כי הנה בהיותי בדרך הציעו לי בעבורך שידוך נכבד מאוד, את בתו המיוחדת של רב העיר מאחת הערים הסמוכות לכאן, שמלבד היותו גדול בתורה הרי הוא גם מופלג

לאחר החופה הוגשה סעודת מצוה צנועה, וקודם אור היום כבר התפזרו הנאספים ויילכו לביתם.

למחרת היום יצא קול בעיר שהאופה השיא את בתו באישון לילה לאדם בלתי מוכר והוא לא קרא את בני העיר למשתה ולשמחה, ואכן רבים שהכירו את האופה שאלוהו על כך, אלא שהוא כמובן סירב לענות ויבדה להם תשובה כל שהיא. במשך הזמן נשתכח הדבר, ורבי חיים לא יצא מפתח הבית שהתקינו לו בחצר הבית, שם ישב ולמד בהתמדה רבה והגה בתורה יומם ולילה.

חלפו כשנתיים ימים ובעיר קראקא החלה מגיפה קשה אשר הפילה חללים רבים, רח"ל. הרמ"א כרב העיר הודיע כי שליחי בית דין ייצאו לחקור ולברר בשל מי הרעה הזאת ויבדקו האם יש חוטא בעיר שבעטיו נענשים כולם. בתוך כך הגיעו אנשים אל הרמ"א וגילו את אוזנו כי הקול נשמע בעיר כי האופה המקומי לקח חתן לפני כשנתיים ימים והנה החתן נחבא בביתו של האופה ואינו יוצא משם, וכי יש חשד כבד שהוא חשוד על העבירה, וזו הסיבה שבשבילה הוא נמנע להראות בין הבריות.

פקד הרמ"א על שליחי הבית דין לצאת במהירות אל ביתו של האופה ולהביא משם את החתן אל מקום מושב הבית דין בכדי לתהות על קנקנו ולבדוק אם בגללו באה הרעה הגדולה על העיר. כמובן שהשליחים מיהרו לעשות את רצונו של הרמ"א ותוך זמן קצר הודיעו לרמ"א כי הנה החוטא עומד בחצר, ככול באזיקים על ידיו ועל רגליו.

יצא הרמ"א אל החצר ותיכף בהביטו על פניו של החתן הוא זיהה כי מדובר בחבירו

כשהוא לוקח עמו למשמש ומסייע את אותו השדכן שהביא לידי גמר את השידוך עם בת האופה. בצאתו לדרכו יצא רבי חיים ללוותו ומי רואה אותו יוצא ואינו יוצא עימו, כל הקהילה היהודית בקראקא יצאה ללוות את רבי חיים ולתת כבוד לתורתו. לאחר שנסעו כברת דרך, עצר רבי חיים וירד מהעגלה בכדי להפרד מהרמ"א בשלום. הם נפלו זה על צווארו של זה ויבכו מאוד, ורק לאחר דקות ארוכות נפרדו שני החברים הותיקים, כשהרמ"א חוזר לקראקא ואילו רבי חיים ממשיך בדרכו.

במהלך השעות הבאות הגיע רבי חיים לאכסניה על אם הדרך, ושם בתירוץ כלשהוא נפטרו מהעגלון. שילמו לו את מלוא שכרו וביקשו ממנו לחזור לביתו, כשהם מסבירים לו כי מסיבות מסוימות עליהם לקחת עגלון אחר. לא חלפו דקות מועטות מהשעה שהעגלון נסע בדרכו חזרה לקראקא, כשגם רבי חיים יחד עם השדכן החלו לעשות את דרכם גם לקראקא.

הם שכרו עגלון מקומי, שכמובן לא הכיר אותם, ובבואם לקראקא הם תיכף נסעו לביתו של האופה. הייתה זו שעת ערב, ואיש לא ידע בצאתם ובבואם. כשנכנסו לבית האופה, הם לא אבדו זמן יקר, האופה יצא אל פרברי העיר, שם הוא העניק מתת יד לכמה מפשוטי העם שלא הכירו את רבי חיים ולא ידעו עליו כלום, והזמין אותם להיות במניין הנוכחים של מעמד סידור חופה וקידושין לבתו הנכנסת לחופה.

בחצות הלילה נערכה החופה בביתו של האופה, כשרבי חיים מקדש את בת האופה כדת משה וישראל. השדכן היה מסדר הקידושין ואותם מתי מעט מוזמנים היו המניין. מיד

הימים ולראות האמנם כנים דבריו, שהוא יושב והוגה בתורה בחצרו של חותנו האופה. באחת הלילות, בשעה שלאחר חצות, הלך הרמ"א בלאט אל חצר האופה ונעמד מתחת לחלון הבית בו היה יושב רבי חיים, והנה הוא שומע קולם של שני אנשים יושבים ולומדים יחד, כשהם מפלפלים ביניהם בטוב טעם. את קולו של האחד הכיר הרמ"א תיכף ומיד, שאכן זה רבי חיים, אולם את קולו של האדם השני, לא הצליח הרמ"א לזהות.

במשך שעה ארוכה ניסה הרמ"א לחשוב מי הוא אותו אדם שלומד בחברותא, ומשלא עלתה בידו דפק על הדלת, הזדהה כי הוא רב העיר, וביקש שיפתחו לו. כשהדלת נפתחה הופתע הרמ"א לגלות כי רבי חיים יושב לבדו ואין איש איתו. שאלו הרמ"א: הלא שמעתי שני אנשים לומדים יחד, ועתה אין אני רואה אלא אותך לחוד? שתק רבי חיים ולא השיב. המשיך הרמ"א ואמר: גזרני עליך בפקודת מרא דאתרא שאל תעלים ממני מאומה ותגלה לי מי הוא אותו קול ששמעתי לומד עמך! נענה רבי חיים ואמר: מוכרח אני לציית לפקודתך ולהשיבך כי הלומד עמי הוא אליהו הנביא זכור לטוב.

חלשה דעתו של הרמ"א ושאל את רבי חיים: מפני מה אין אני זוכה שאין אליהו הנביא מתגלה אלי. השיב לו רבי חיים, מאשר שמע מאליהו הנביא בעצמו, שבוודאי מעלתו של הרמ"א גדולה עד מאוד, אולם אליהו הנביא אינו סובל 'שרוולים רחבים', היינו, אלו שמתנהגים בגדולה וברבנות שדרך בגדיהם 'איצטלא דרבנן' שיהא לו שרוולים רחבים, ואין רצוננו להתגלות אלא למי שהוא מתנהג בענוה ובשפלות והוא מצניע לכת בכל מצוותיו

שכביכול נסע לפראג, רבי חיים שהיה ממלא מקומו ברבנות העיר. ציוה הרמ"א כי יתירו את האזיקים מידי ורגליו של רבי חיים ויפול על צווארו בבכיה עצומה, אלא שלמרבה הפלא היה רבי חיים מצחק ומחייך מאוד. פנה הרמ"א ואמר לרבי חיים: שלש שאלות יש לי לשאלך: הראשון, מהיכן באת אל ביתו של האופה. השני, מה חטא אשר אמרו עליך שחטאת. והשלישי, מפני מה אתה מצחק עתה.

נענה רבי חיים ואמר: אשיבך על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון: אל בית האופה באתי מחמת שראיתי כי הפרסום והכבוד מפריעים ומבלבלים אותי משקידת התורה והתמדתה, ולכן ביקשתי מהשדכן שימצא לי בית שיחזיקו אותי בכבוד ואני אוכל לשקוד על התורה בהשקט ובטח. ואכן חפץ ה' בידי הצליח, כי זוגתי היא אשה כשרה העושה רצון בעלה, וחותני מחזיק אותנו בכבוד רב ודואג לכל צרכינו.

אלא, המשיך רבי חיים וסיפר לרמ"א, שבראותי את מצבי הטוב חששתי שמא אפול על ידי זה לגאווה ולגדלות, ולכן ביקשתי מהקב"ה שישלח לי שפלות. ואם כי אמנם לא הייתה דעתי מכוונת על שפלות כזאת, אך אם זה רצון השי"ת הרי שאנכי מקבל זאת באהבה וברצון. ועל ששאלתני, מפני מה אני מצחק, אכן שחוקי הוא על כך שראיתי אותך בוכה ואילו אני יודע שזה רצון השי"ת. כמובן שלאחר כל זאת הורה הרמ"א תיכף ומיד להניח לרבי חיים וליתן לו לשוב אל ביתו של האופה, שם המשיך בלימודיו כמאז ומתמיד.

לאחר זמן מה החליט הרמ"א כי רצוני להתחקות אחר מעשיו של חברו משכבר

נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, תהה הרה"ק האמרי אמת זיע"א: הלא גמרא ערוכה היא במסכת בבא מציעא (נח:): אם היה בעל תשובה לא יאמר לו: זכור מעשיך הראשונים. אם הוא בן גרים לא יאמר לו: זכור מעשה אבותיך, שנאמר וגר לא תונה ולא תלחצנו. אם כן, כיצד השבטים היו מבזים ומקניטים את פנחס להזכירו מעשה אבותיו שהיו עובדי עבודה זרה, כשיש בכך איסור אונאת דברים.

ותירץ האמרי אמת על כך שני תירוצים: **הראשון, שכל איסור זה הוא דווקא לומר לו כך בפניו ואילו השבטים היו אומרים זאת שלא בפניו. והשני, שכל איסור זה הוא רק מדרבנן, ובאותה שעה עדיין לא תקנו זאת ולא היה בכך איסור.**

אין בלבם תרעומת

סיפר הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א: זקני הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א היה מתפלל תפילת מנחה בשעה מאוחרת. מעשה שהיה והגיע אליו רב גדול ושאלו: מדוע הוא מתפלל תפילת מנחה לאחר שעבר זמנה. לקח השר שלום את השולחן ערוך והראה לו כי הרמ"א פוסק כי זמן התפילה הוא זמן זה בו הוא נוהג להתפלל. ויהי הדבר לפלא בעיני הרב, כיון שהוא לא ראה את דברי הרמ"א הללו מעולם. לאחר שיצא הרב את חדרו של השר שלום הוא לקח שוב את השולחן ערוך לידו ונסה למצוא את דברי הרמ"א כדי לעיין בדבריו פעם נוספת, אלא שלמרבה הפלא הוא לא הצליח למצוא את דברי הרמ"א. הגיעה השמועה לאזניו השר שלום על כך שאותו רב אינו

ומעשיו הטובים. והיות שעל הרב מרא דאתרא מונח עול הרבנות ומוכרח הוא להתנהג ברבנות, לכן אין אני יכולים להתגלות אליו (קהל חסידים' דף נט טור ב).

על הפסוק (במדבר כה יא): **'פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתֵי בְּתוּכֶם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתַי,** הביא רבינו האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי חותם' רמז נאה, במה שאמרו (ילקוט שמעוני, תשעא): פנחס זה אליהו, והנה אליהו הנביא הוא המדבר עם חכמי ישראל ומלמד אותם תורה, וזה רמז במה שנאמר כאן 'קנאתי שהוא ראשי תיבות: "קנה נשמת אליהו תורה יורה", ומתנה זו שנתן לו הקב"ה, שנתעבר בו נשמה קדושה זו, אין לך מתנה טובה יותר מזה.

על פי האמור, הרי חכמי ישראל שעיימם לומד אליהו הנביא תורה הם אותם שזכו להתנהג בענווה ובשפלות, ואם כן וודאי שפנחס שזכה לגדולה זו היה מפני היותו נוהג בענווה ובשפלות, שהיו השבטים מבזים אותו, ובשל כך נתעברה בו נשמת אליהו הנביא.

הראיתם בן פוטי זה

על הפסוק (במדבר כה יא): **'פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתֵי בְּתוּכֶם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתַי,** ופירוש רש"י: **לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטים אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג**

מהרי"ד ואמר: רצוני להוכיח במעשים שאין בליבי כל תרעומת עליכם, שכן טבע הוא באדם שכאשר מיטיב עם חברו נעשה אוהבו בלב שלם. והנה כבודו ביקש את סליחתי ומחילתי, ואמנם במחשבה אני מחלתי תיכף ומיד, אבל המחילה היא עדיין אינה מחילה גמורה, שכן מחשיבה אינה מוציאה מידי מעשה, ולכן במעשה הזה שאני עושה, שאני קולף את הפירות, חותכם ומגישם לפניכם, אני עושה גם מעשה, וכך המחילה שלמה ותדעו שאין בלבי כל תרעומת עליכם (אדמו"רי בעלז' ח"ג עמוד פד).

על הפסוק (במדבר כז ב-ג): 'וּתְעַמְדֶנָּה לְפָנַי מִשֶּׁה וְלִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ הִכְהֵן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל הָעֵדָה פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְאָמֵר. אָבִינוּ מִתּ בְּמִדְבָר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעְדִים עַל ה' בְּעֵדַת קָרַח כִּי בְחָטְאוּ מִתּ וּבָנִים לֹא הָיוּ לוֹ', מפרש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א, שבנות צלפחד באו להדגיש למשה רבינו שאין בליבם כל תרעומת עליו על כך שאביהם מת בגלל שדיבר על משה רבינו, ואין להם כל מחשבה שחלילה משה רבינו יעוות את דינם, כי אדרבה, מעצם זה שאביהם מת במדבר, מחמת דיבוריו, הרי הם מבינים שחלילה להם להרהר אחר הצדיק.

ואלו דבריו: יתבאר על דרך מה שאמרו בזוהר (ח"ג רה:), כי 'במדבר' לשון דיבור, כי באו להסיר מלב משה לבל יחשוד אותם שיש בלבם עליו ח"ו שיעוול משפטם, ואמרו 'אבינו מת במדבר', פירוש, איך יעלה על הדעת שיחשבו דבר זה, הלא המה ראו את אשר המית ה' אביהם בשביל שדיבר במשה, וזה אות להם להרחיק מחשבות און באיש אלהים.

מוצא את דברי הרמ"א שהראו לו, והוא נענה ואמר: בשולחן ערוך סודרו כל הדינים וההלכות הדרושים עבור כל בני ישראל, אלא שיש דינים האמורים רק לחלק מבני ישראל, ואף הם מצויים בשולחן ערוך, ואותם אין רואים אלא אלו שדינים אלו שייכים אליהם.

לימים, כשהתגורר נכדו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א בעיר רצפרד, בימי מלחמת העולם הראשונה, נודע לו כי ישנו רב באחת העיירות בהונגריה אשר זה זרכו להתריס בדברים ולדבר סרה וגנאי נגד חסידי בעלזא. ונגד רבם על כך שהם מאחרים בזמן התפילה. ביום מהימים הופיע רב זה בכבודו ובעצמו אצל המהרי"ד, מתוך כוונה לשאול אותו לפשר מנהג זה. מהרי"ד קיבל את אותו רב בסבר פנים יפות וכיבד אותו מאוד, ואף שוחח עימו ארוכות. בתוך השיחה, כשעלה עניינו של איחור זמן התפילה, נענה מהרי"ד ואמר לאותו רב: כמעשה הזה אירע גם אצל זקני השר שלום, והוא הראה לשואל את דברי הרמ"א המפורשים בשולחן ערוך, בו נפסק כמנהגו. אף אני אעשה כן ואראה לכבודו את אותם דברים האמורים ברמ"א! לאחר שמהרי"ד הראה לרב את דברי הרמ"א, שמח הרב מאוד והתפלא על עצמו כיצד לא ידע מדברי הרמ"א הללו, ואף הוסיף וביקש מחילה מהרבי על כל דבריו אשר התריס כנגדו בעניין זה של איחור זמן התפילה, ואכן מהרי"ד מחל לו בלב שלם.

לאחר מכן ציוה מהרי"ד כי יביאו פירות אל השולחן, ומשהביאו את המשמשים את הפירות בשלמותם, נטל מהרי"ד סכין לידו והחל מקלף את הפירות ומגישם לפני הרב. השתומם הרב והתפלא מאוד על טרחתו המרובה של הרבי למענו, ומששאל את הרבי על כך נענה

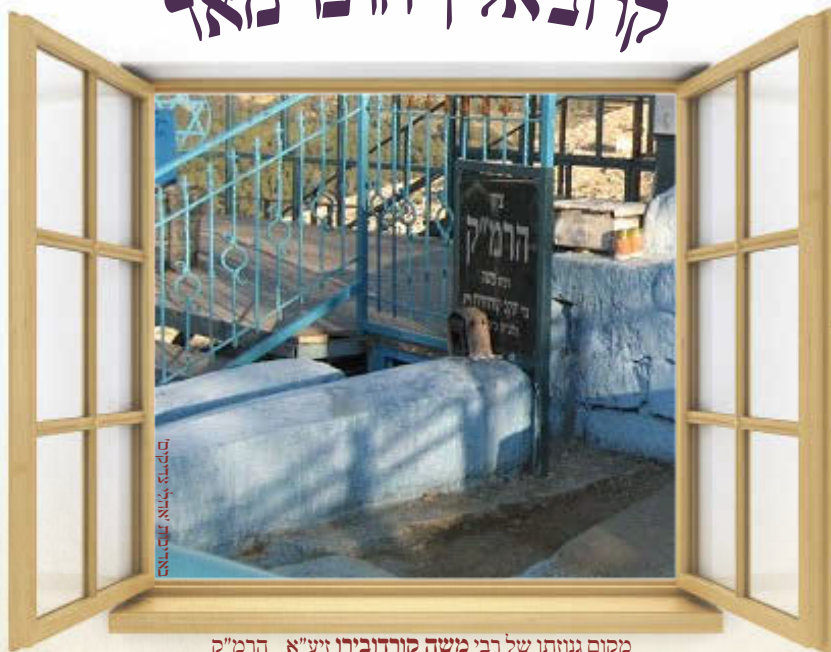
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
ארמזנד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של רבי משה קורדובירו זיע"א הרמ"ק

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך